

ПОЛИТИКИН

2
ДИНАРА

ГОДИНА
XXXIV
БРОЈ
1104
23. II 1973.

ЗАБАВНИК



И ГЛАЗИ ПЕТКОМ

ЈЕСТЕ ЛИ
ЧУЛИ ДА МИ ЈЕ
ОНАЈ ЦИВИЛ
С ТЕЛЕВИЗИЈЕ
БРАТ ОД
ТЕТКЕ?



Ripley

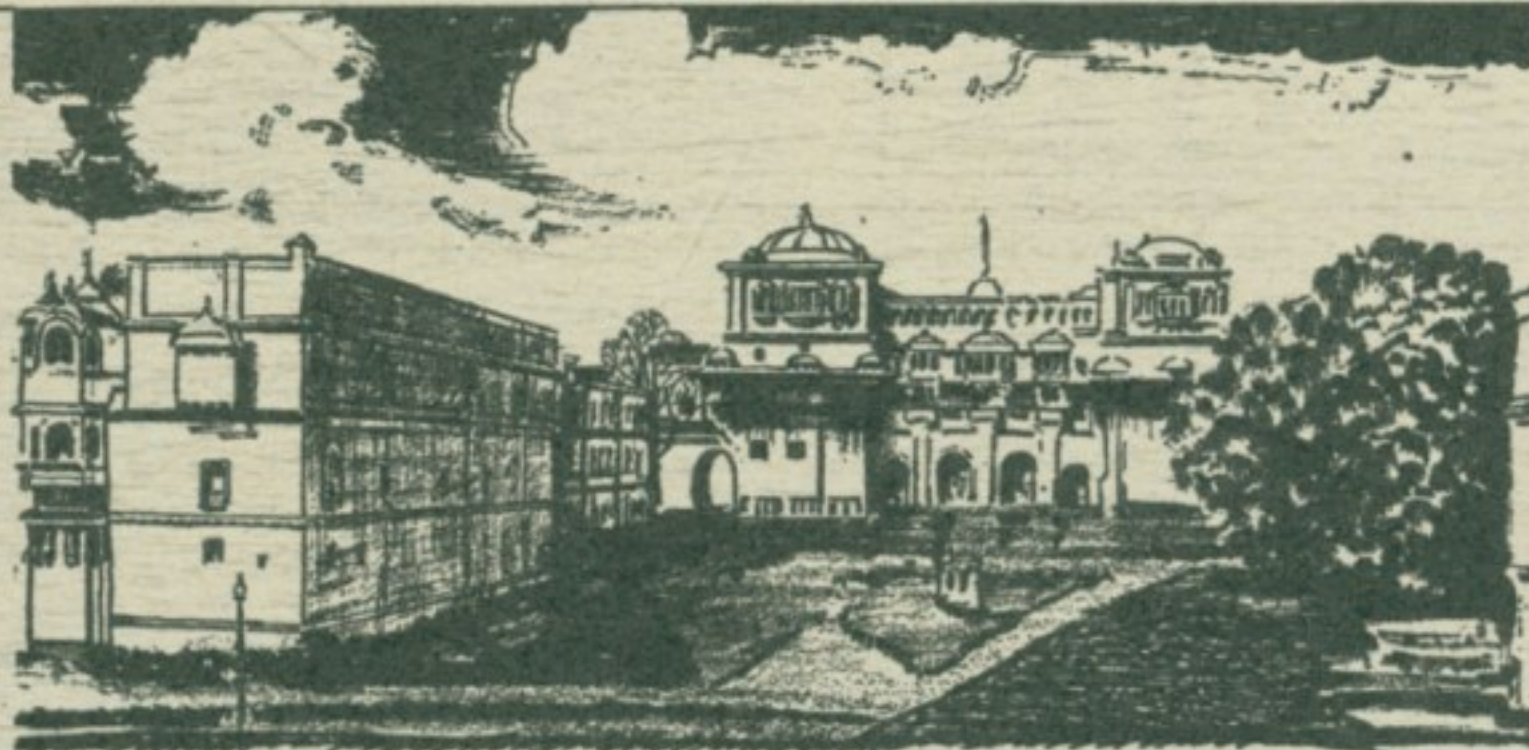
Веровати или не!



СЕНТИМЕНТАЛНО КАЈАЊЕ

КУПУЈУКИ У ДАБЛИНУ СТВАРИ КОЈЕ СУ МУ БИЛЕ ПОТРЕБНЕ ЗА ПУТ У ИНДИЈУ, БРИТАНСКИ НАРЕДНИК ВИЛИЈЕМ ПОП ОТЕО ЈЕ ЈЕДНОЈ ПРОДАВАНИЦИ ДУГМЕ СА МАНЖЕТЕ И ПОБЕГАО. ПЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ, ПОШТО НИЈЕ МОГАО ДА СЕ СЕТИ РАДЊЕ, ОБИШАО ЈЕ СВЕ ПРОДАВНИЦЕ У ДАБЛИНУ. НАЈЗАД ЈЕ ЈЕДНА ПРОДАВАНИЦА ПРЕПОЗНАЛА СВОЈЕ ДУГМЕ И ПОП ЈУ ЈЕ ОДМАХ ЗАПРОСИО.

(1870)



ЛЕВО КРИЛО

ПАЛАТЕ МАЏАЛ У КАЧУ (ИНДИЈА) САГРАЂЕНО ЈЕ ЗА СВЕГА 12 ЧАСОВА.



ОГРИЦЕ ОД ЉУШТУРЕ ПУЖЕВА

ОБАВЕЗАН СУ УКРАС ЖЕНА ИЗ ПЛЕМЕНА ЈАХГАН КОЈЕ ЖИВИ НА ОГЊЕНОЈ ЗЕМЉИ.



ЛИШКЕ ЛЕКОВИТИХ ТРАВА

ПРЕСОВАНО У ОБЛИКУ ЖИВОТИЊА, ПТИЦА И ГИЗАВАЦА УПОТРЕБАВАЛИ СУ ПРИПАДНИЦИ БРАЗИЛСКОГ ПЛЕМЕНА МАНАОС КАО ЧОВАЈ.



ЛИБАНСКИ КЕДАР

ДОСТИЖЕ ПУНУ ВИСИНУ ТЕК ПОСЛЕ 500 ГОДИНА.



МОМАК

ИЗ ИНДИЈАНСКОГ ПЛЕМЕНА ЗУТУХИЛЕ ПРОСИ СВОЈУ ИЗАБРАНИЦУ РАЗБИЈАЈУКИ ЈОШ О ГЛАВУ КРЧАГ ЗА ВОДУ.

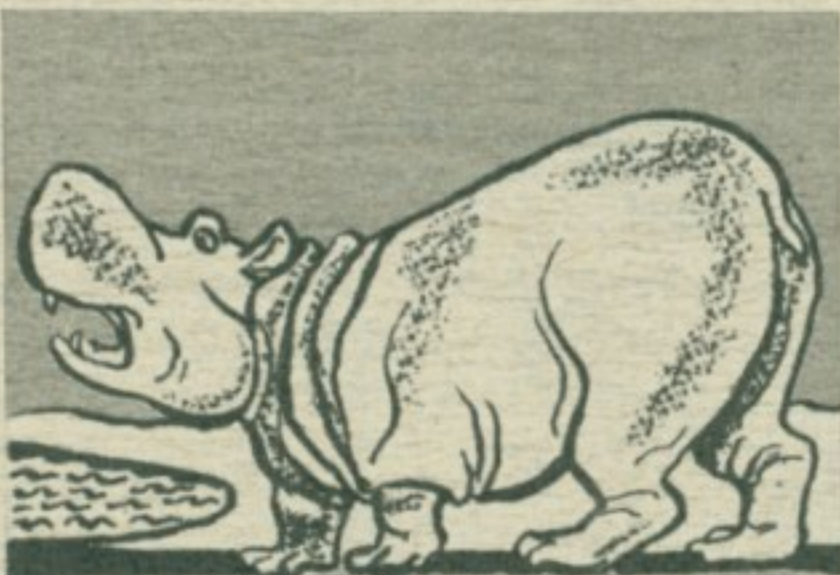


ЖАБУ

СА 5 НОГУ И 6 "СТОПАЛА" НАШАО ЈЕ БОБИ ГОЛЕГЛИ ИЗ ТАЈЛЕРА (САД).

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● младунче нилског коња не воли воду и потребно му је време на да се на њу навикне.



● на свету има више од 18.000 разних врста орхидеја.



● израз „вечна кућа“ за гроб по тиче још из старог Египта. Наиме, Египћани су називали гроб „добром кућом“ и „верном кућом“.



● најстарија врата у Европи, начињена од бронзе, налазе се и сада на једној базилици у Риму.



Врата су првобитно била постављена на згради римске курије, установе основане још у 7. веку пре наше ере.



● у близини Билбаоа у Шпанији један одгајивач фазана дошао је на оригиналну идеју: направио је својим питомцима наочари од црвене пластике и тако им смањено нагон за „тучу“. Једини проблем је како им наместити наочаре



● риба папагај која живи у водама око Крита лако и брзо мења боју.

● прва штампарија у Хрватској основана је у Сењу, 1494. године.



● младунче коса, тврде орнитолози, поједе за један дан по четири метра кишних глисти.

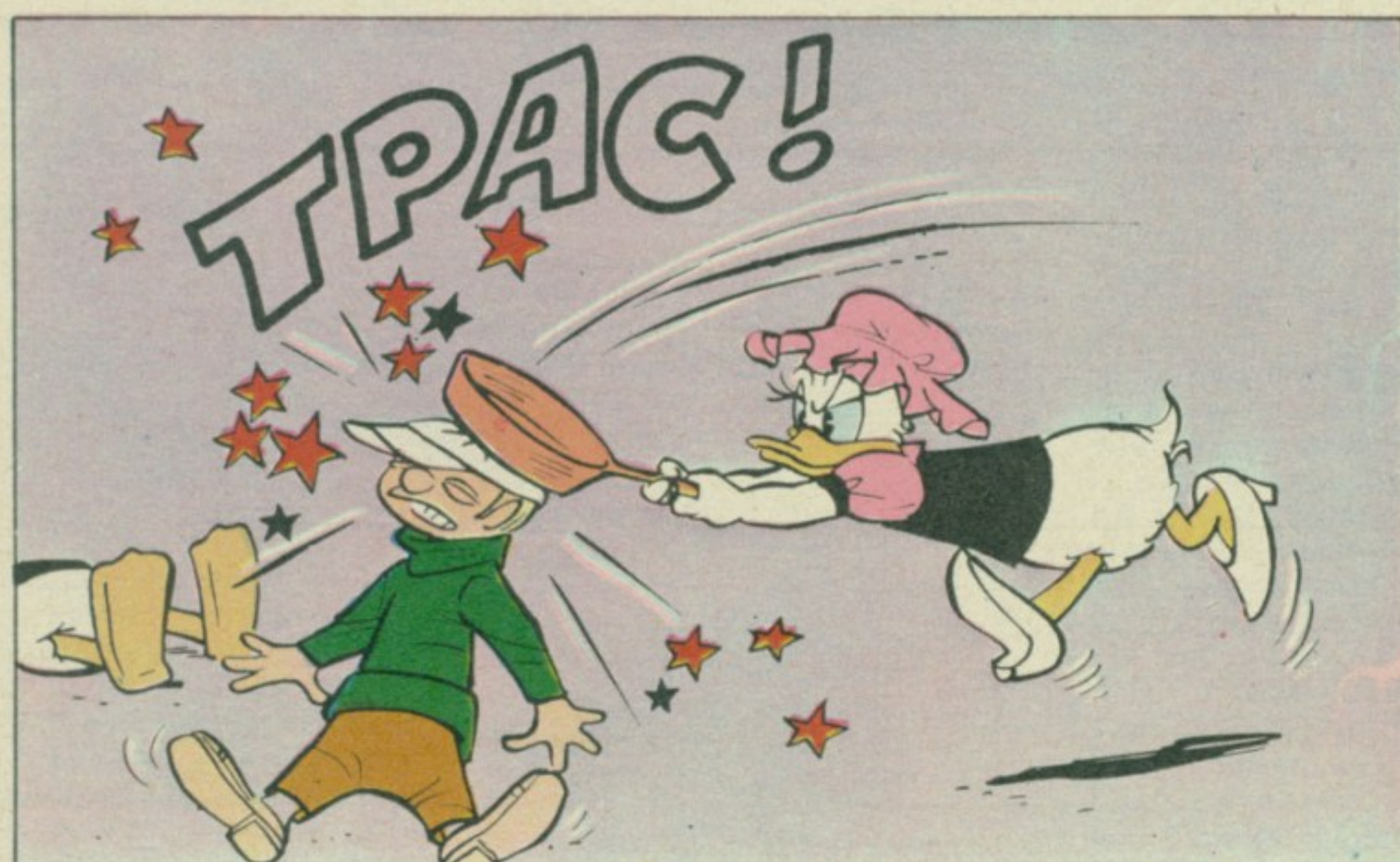
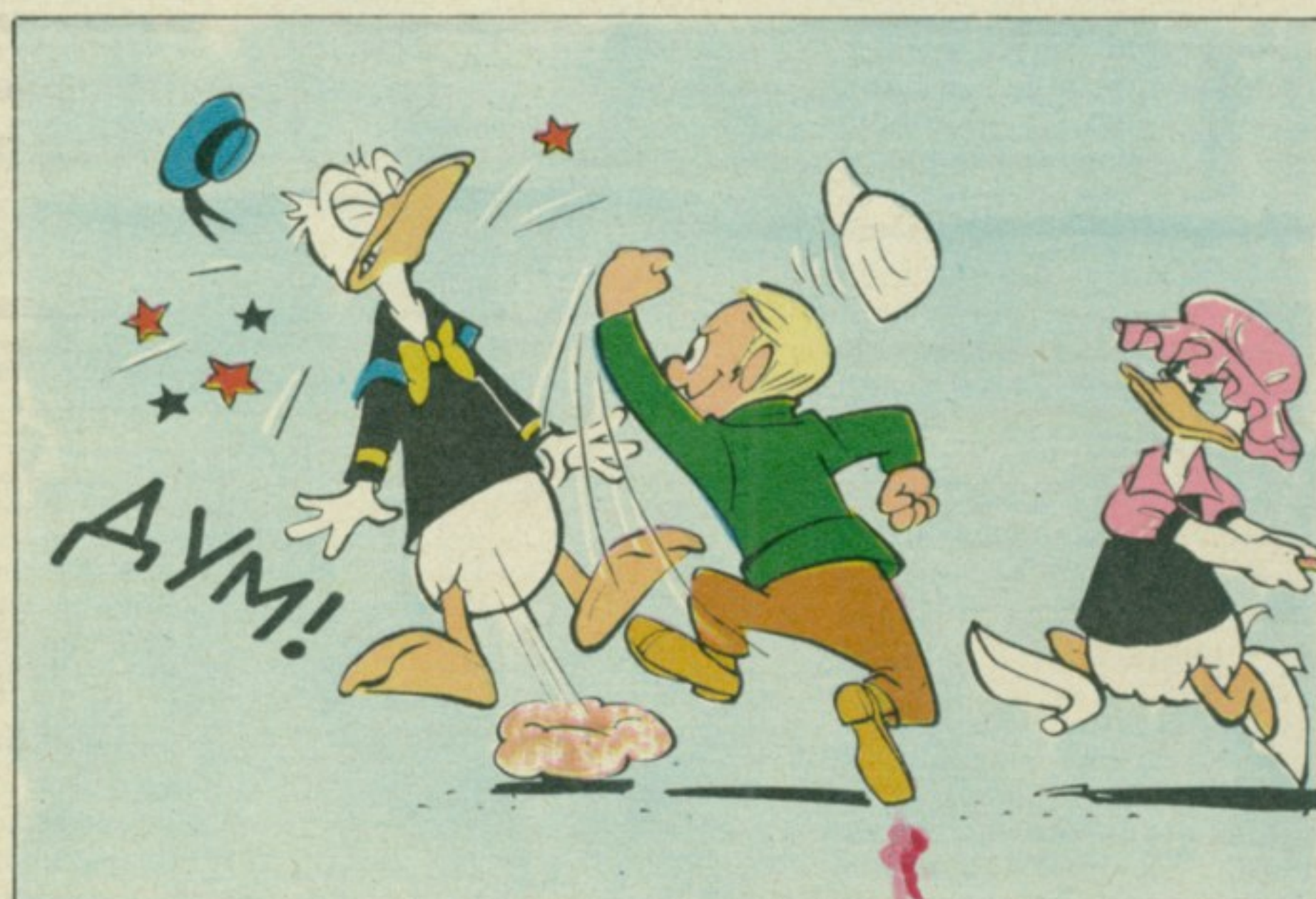


● италијански научник Пико де ла Мирандола (1463 — 1494) сматран је у своје време живом енциклопедијом. Мирандола је још као десетогодишњи дечак показивао изузетну способност памћења. Све што би чуо или прочитао запамтио је од речи до речи.



WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК



Немачке шрује јомилале су се у Нормандији а савезничка команда је захтевала да се одмах крене на Париз. Тако је дошло до највеће шенковске бишке другој савезничкој рати.

Три тигра на раскрсници! — викнуо је у микрофон командант америчке Друге оклопне дивизије, пуковник Чип Креск. — Збришимо копилад!

Упрво је кроз доглед видео на путу немачке тенкове типа **марк VI**. Знајући да његови **шормани** у отвореној борби представљају за ове машине праве играчке, издао је наређење:

— Не прилазите им спреда! Разиђите се и ударите с бокова!

Колона се расула, тенкови су нестали иза високе живице која се дизала с обе стране пута. Каплар Стенли Вејко, који је возио командантов тенк, сав се скупно на свом седишту. Срце му је лупало као лудо а стамачни живци просто су му се везали у чвор! Исто је било и са осталима. Мада су били пробрани момци, нико од њих још није окусио рат...

Било је то 29. јула 1944. године, четвртог дана операције „Кобра“.

ПАТОНОВ ПРЕДЛОГ

Два месеца пре тога, савезници су се искрцали у Нормандији. Пошто су се учврстили на обали, почеле су припреме за даљи продор. У освојену луку Шербур Ламаншом су непрекидно стизали муниција, гориво и опрема.

Али, показало се да су предуго чекали, јер се немачка команда брзо опоравила од изненађења које су јој приредили. Хитлер је повукао свог дотадашњег команданта западних снага и заменио га фелдмаршалом Гинтером фон Клугеом, ратоборним и веома способним човеком.

— Ваш свети задатак — рекао му је — биће да зауставите напредовање Американаца. Ако у томе не успете, не враћајте се живи!

Клуге је у почетку веровао у успех исто колико и његов фирер. Бодрили су га извештаји из којих је сазнавао да су се савезнички напади проредили, да је Прва армија под руководством генерала Омара Бредлија претрпела велике губитке у борби за град Сен Ло и да се неће брзо опоравити.

Али, Клуге није знао да Бредли после освајања Сен Лоа, важне раскрснице путева у Нормандији, и не помишља на одмор. Чувши да се одмах испод овог града налазе немачки положаји, амерички генерал је сазвао хитан састанак.

— Смешно је и говорити о ослобођењу Европе док се не ишчупамо одавде! — рекао је окупљеним официрима ударивши песницом по зидној мапи Нормандије. — Има ли ко какав предлог?

— Ја — рекао је тихо један глас. Био је то генерал Џорџ Патон који је тек недавно стигао на овај фронт. Он у мртвој тишини поче да излаже свој план: чврстину немачке одбране најпре је требало пољуљати бомбардерима. Затим би три пешадијске дивизије под генералом Лотоном Колинсом нападе непријатеља на око шест километара дугом фронту западно од Сен Лоа и тако прокрчиле пут Другој и Трећој оклопној дивизији. Кроз овако рашчишћен пролаз кренуо би он, Џорџ Патон, са Трећом армијом на — Париз!

Тако је рођен план који је одлучио исход другог светског рата — операција „Кобра“.

Тачно у 9,30 часова 25. јула 1944. године, амерички авиони засули су „тепихом“ бомби немачке положаје испод Сен Лоа.

— Бомбардери су стизали један за другим као на каквој покретној траци — причао је касније Фриц Б...

Док су војници бежали немачки јадпантер је поскакивао од силних експлозија

Јердан, командант панцир-дивизије коју су Немци довели с источног фронта. — Моја противавионска одбра на није ни стигла да отвори ватру, а већ је била до пола уништена. Око подне, ништа се није видало од дима и прашине. Тенкови у предњој линији били су

ОПЕРАЦИЈА КОБРА



збрисани, а више од 70 одсто људи, што мртво што рањено, онеспособљено за борбу...

КОЛИНС МЕЊА ПЛАН

И док је Бојерлајн повлачио своје разбијене трупе, обављајући се на обећање фон Клугеа да ће му послати појачање, Лотон Колинс је седео у свом штабу неколико километара одатле и размишљао. „Зашто би пешадија ударала на тенкове?“ питао се. „Крв и месо против челика! Не, то је бесмислица!“

Без колебања, одлучио је да направи измену у плану. Сутрадан, 26. јула, послао је поруку командантима оклопних дивизија:

Пажња, ново наређење! Ви ћете ићи испред пешадије!

Нешто касније, амерички тенкови, тешке самохотке и камиони за снабдевање јурили су на југозапад. Зачас су прогутали градове Сен Жил и Марињи и продужили разрованим друмовима. Пешадинци су стајали на тенковима, спремни да се баце у окршај ако би у

шипражју крај пута прорадио неки немачки митраљез...

ПОКАЗАЋЕМО ИМ

Део Колинсових трупа одвојио се и кренуо на југ. Задатак: освојити градић Вилбодон који лежи на путу Теси-Гранвил и тако пре сећи везу између истока и обале Ламанша. У 2 ујутро 27. јула, један батаљон стигао је на своју прву стра-

тешку тачку — у градић Ле Менил Ерман.

Колона возила опрезно је пролазила главном улицом. Одједном, на другој страни искрсну неколико **тигрова**. Пуковник Ричард Нелзон, командант оклопних је дивизија, није стигао ни да помисли да изда наређење кад су његову самохотку затресли удари граната. Он и митраљезац успели су да се извуку и скоче на суседни **шерман**, а остатак посаде нашао је смрт у олупини.

Неко време гранате су пљуштале на обе стране. Од једном, Нелзон је приметио да су поклопци на **тигровима** отворени. „Зар нас толико потцењују да се чак и не затварају!“ помислио је. „Е па, показате им!“

— Прекини ватру! — викнуо је у микрофон.

Шермани ућуташе. Трену так касније, пешадинци потрчаше и почеше да убацују бомбе кроз отворе...

Када су, пред јутро, стигли у Вилбодон, за њима је остало уништено још пет немачких тенкова и седам самохотки...

За то време друге јединице кренуле су на запад, према градићу Кутанс. Требао је одсећи немачки 84. корпус који се налазио северно одатле, на полуострву Контантен.

ПОЧИЊУ НЕВОЉЕ

Фелдмаршал фон Клуге посвао је посматрајући мапу Нормандије. Две црвене стрелице које су означавале кретање савезничких трупа личиле су му на клешта која се затварају. Требао је нешто учинити и Хитлеров човек од поверења није оклевао.

— Пренесите два наређења — рекао је свом помоћнику. — Прво, нека 84. корпус отпочне повлачење са полуострва Контантен. Друго, нека генерал Бојерлајн преузме 2. и 17. панцир-дивизију и нека по сваку цену заустави Американце!

Истог дана за савезнике су почеле невоље. На путу према Кутансу батерија „Б“ америчког 480. оклопног батаљона наишла је на чувени **јагдпантер**, самоходни топ који је важио као — неуништив. Војници су убрзо могли у то да се увере. Батерија је осула ватру, али гранате нису биле у стању да пробију оклоп немачког оруђа, дебео 80 милиметара!

Командант батерије, капетан Фил Шо, посвао је у



Замисао генерала Патона омогућила је савезницима да се пробију из Нормандије

себи амерички Главни штаб.

— Боље да су нас наоружали воденим пиштољима! — гуњао је. — Ако овако наставимо, претвориће нас у старо гвожђе...

Тренутак касније Шо је донео одлуку. Он и тројица војника потрчали су у цикл-цак према металном чудовишту тешком 48 тона и убацили му експлозив међу точкове. Само што су то завршили, поклопац се отвори и један Немац извири да види шта се догађа. Шо се хитро узвеша на куполу и убаци унутра пакетих експлозива. И док су капетан и три војника бежали, **јагдпантер** је од спољних и унутрашњих експлозија скакао по друму попут велике гвоздене жабе...

У међувремену, немачки 84. корпус кренуо је са полуострва на југ дуж реке Сиен. Оклопне јединице које су освојиле Вилбодон стушtile су се на запад да га сусретну. Њихов командант, пуковник Нелзон, није знао да га у Нотр Даму, куда је водио пут, чека читав дивизија Фрица Бојерлајна. Увече 27. јула амерички тенкови су ушли у град. Нелзон је стајао у отвору свог тенка и пиштољем пуцао на изненађене Немце који су бежали улицама.

Одједном је загрмело. Ватре из немачких циви са свих страна су севале у ноћи.

— Развијте се... — повикао је Нелзон у микрофон. Али, није довршио наредбу. Његов митраљезац укочио се од ужаса када се пуковниково обезглављено тело срушило на седиште крај њега.

Амерички тенкови следиле су недоречену наредбу и кренули у свим правцима ка излазима из града. Али, убрзо су схватили да су опкољени...

КЛЕШТА СЕ ЗАТВАРАЈУ

Сутрадан ујутро, 28. јула, Омар Бредли је бесно ударао по столу на коме је лежала мапа Нормандије. Мост преко реке Сиен, преко кога је 84 корпус требало да побегне из клопке, био је још у немачким рукама. Снаге из освојеног Кутанса напредовале су због честих борби превише споро, а линија Вилбодон — Ламанш била је блокирана Бојерлајновим оклопним јединицама.

Генерал је размишљао. Све је наводило на закључак да је операција „Кобра“ пропала... Сем уколико...

„То је једина нада!“ помислио је и подигао слушалицу...

Наредног дана, над Нормандијом су поново забрујали британски и амерички авиони. Генерал Бојерлајн је гледао како му тенкови по други пут „нестају“ под „теписима“ бомби. „Клешта“ на мапи фелдмаршала фон Клугеа почела су нагло да се затварају.

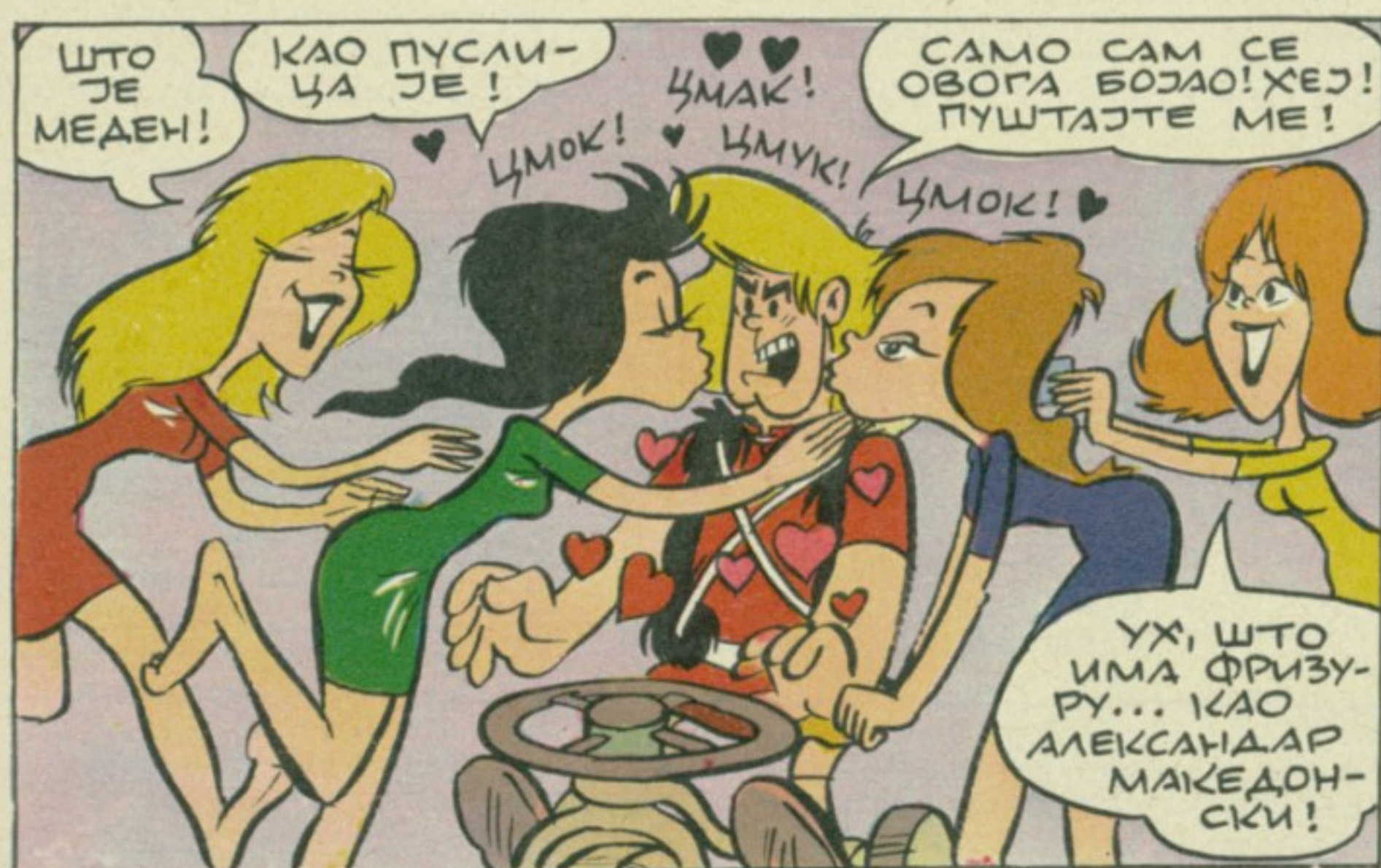
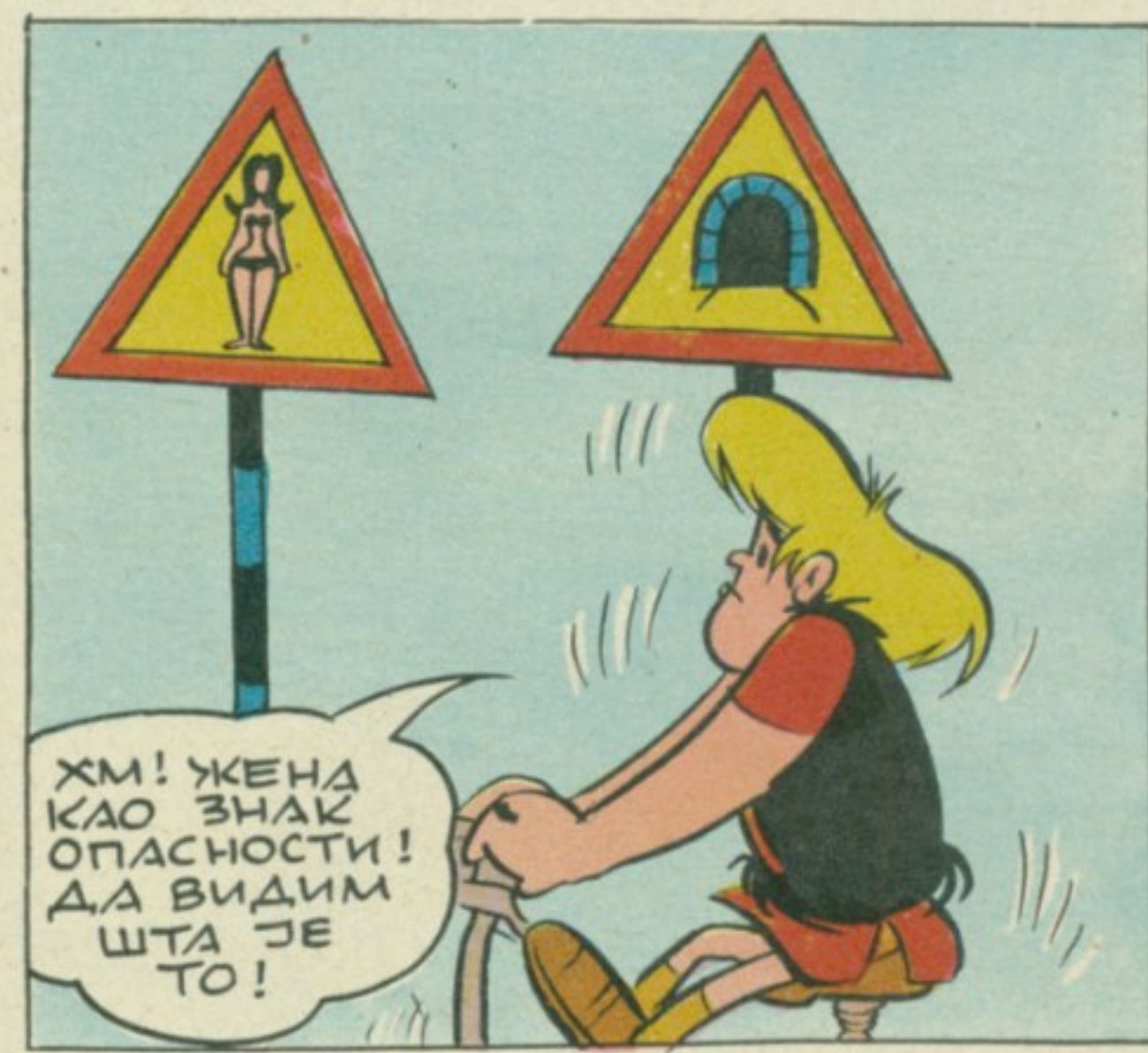
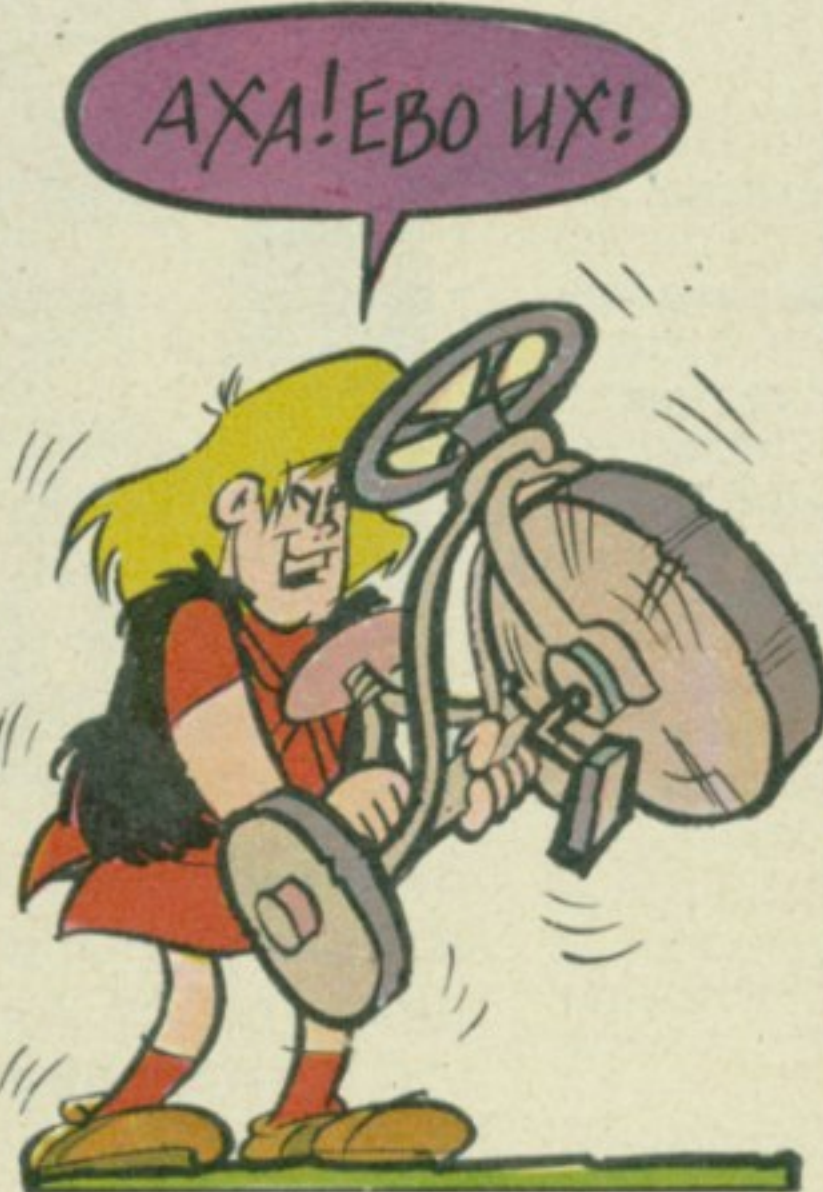
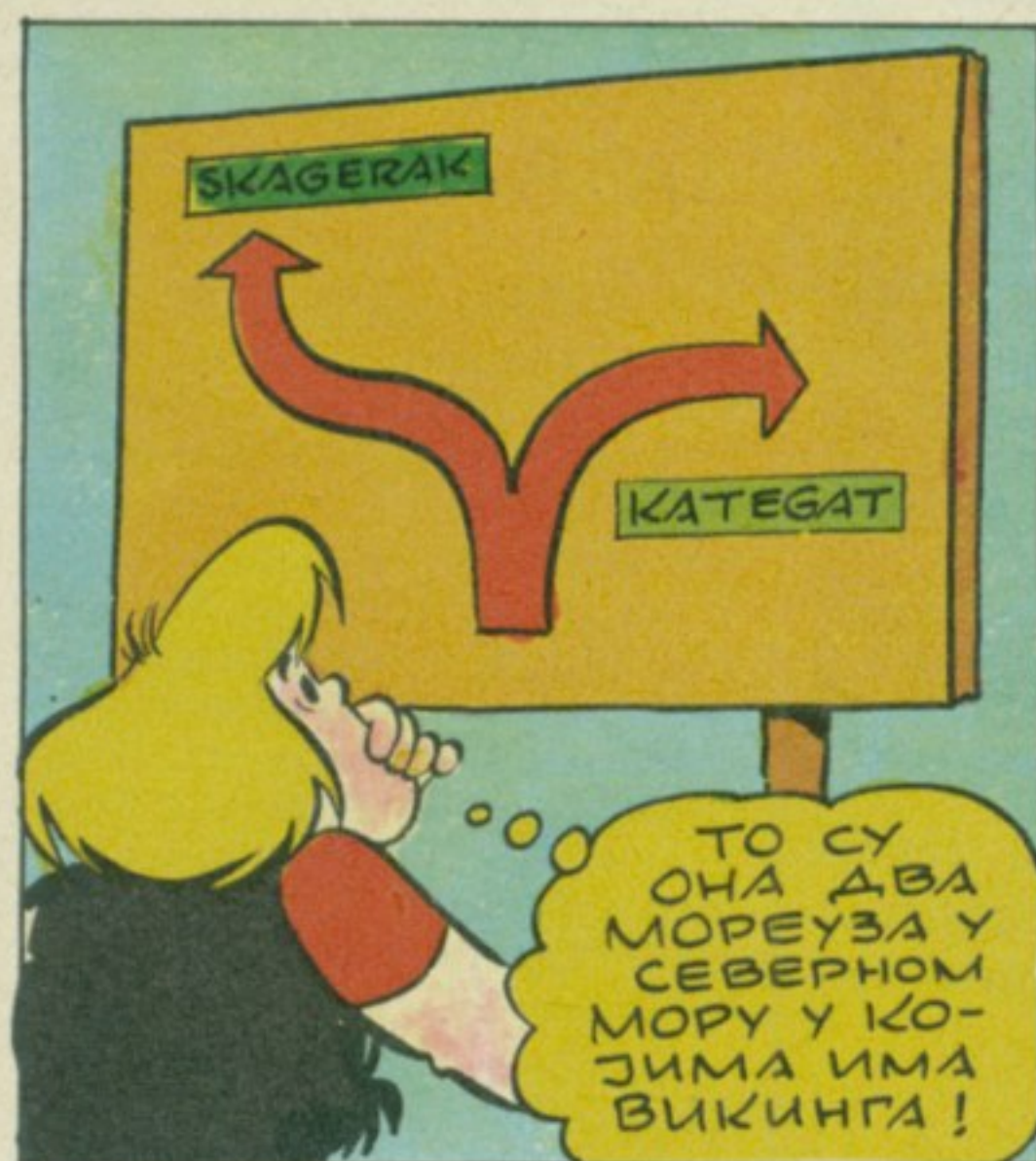
Ујутро 30. јула, путеви између реке Сиен и обале Ламанша били су загушени олупинама **тигрова**, **јагдпантера**, самохотки и полугусеничара. Неколико тенкова и пешадијаца, последњи остаци 84. корпуса, још су покушавали да напусте ово велико гробље мислећи на запад, али се један минобачачки одред побринуо да остану где су.

☆☆☆

Те вечери Омар Бредли је могао да стави тачку на операцију „Кобра“. Генералу Патону био је отворен пут за велики поход на Париз. Пропаст нацизма била је на видику, мада ће се од тог тренутка ратовати још читавих 10 месеци. Ако Хитлер то није могао да схвати, његов командант западног фронта јесте: неколико недеља после савезничког продора фелдмаршал Гинтер фон Клуге испалио је себи метак у главу.

П. С.

ДИКАН MONTEKARLOS И ПРВИ РЕЛИ



ПОШТЕНИ ФАЛСИФИКАТОР

Сваког стручњака облио би хладан зној кад би морао да каже да ли је марка коју има пред собом оригинал или дело Жана де Сператија

Двадесет осмог априла 1954. године највећи светски филателисти најзад су могли да одахну. Тога дана прочитали су у новинама необичну вест: Британско удружење филателиста склопило је споразум са једним фалсификатором марака и исплатило му велику суму новца. Фалсификатор је био Жан де Сперати из Екс ле Бена у близини Лиона.

Овом уметничком цртачу марака, како је Сперати себе називао, полиција није могла ништа јер је своје рукотворине означавао као фалсификат и чак их на поштини потписивао оловком Али, купци Сператијевих марака били су мање поштедни од њега: они су брисали потпис фалсификатора и марке износили на тржиште као праве!

НЕ ДИРАЈТЕ ПРАШИНУ!

Жан де Сперати рођен је у Пистони у Италији. Од ране младости заволео је филателију и, иако је живео у оскудици, налазио на чина да одвоји новац за марке. Једног дана купио је једну веома ретку и скупу марку. Добио је за њу потврду да је аутентична и био сигуран да новац није бескорисно утрошио. Али, кад је неколико година касније покушао да је прода, испоставило се да је марка фалсификована. Тешко материјално погођен а још више разочаран незнањем експерата и непоштењем трговаца, Сперати је одлучио да им врати истом мером.

Још у школи се интересовао за хемију и сада му није било тешко да проникне у тајне справљања разних боја и хартије. Исто-времено је вежбао цртање и ускоро постао изванредан уметник. Имао је двадесет и једну годину кад се осетио спремним да крене у необичну авантуру.

Најпре је набавио добре каталоге марака и припремио одговарајућу хартију и боје. Из каталога је руком пречртавао мотив марке а онда га дуго и пажљиво дотеривао док не би добио копију потпуно верну оригиналу.

Сперати је водио рачуна нарочито о хартији за своје марке. Користио је или папир старих рукописа из периода из кога је потицала марка коју је желео да



изради или старе али безвредне марке које је белио и на њих наносио нов цртеж. У прсте је знао све тајне производње оригиналних мастила и боја а користио је и боје са безвредних старих марака. Касније је конструисао и усавршио пресу испод које су излазили изванредни отисци марака.

Потову марку подвргавао је разним процесима да би добио жељену чврстину хартије. Најзад, измислио је низ средстава за „старење“ марке за шта је, поред осталог, користио најфинију праšину коју је сакупљао са високих делова намештаја, нарочито са ормана. Због тога у свом скромном стану ником није дао да брише праšину!

Последњу проверу на новоизрађеној марки Сперати је вршио помоћу ултраљубичастих зрака и микроскопа. После тога највешти-

ји експерти и најбоље опремљене лабораторије не би могле препознати фалсификат.

ПРЕД СУДОМ

Иако су стручњаци за филателију, а и полиција, одавно знали да у Екс ле Бену живи нечувен фалсификатор који своје марке назива копијама и продаје их за десети део од вредности оригинала, за Сператија је јавност сазнала тек 1942. године. Те године он је на пошти у Екс ле Бену предао препоручено писмо за свог пријатеља у Португалу. Пошто је било ратно доба, цензура је отворила писмо и у њему нашла 28 врло ретких и скупоцених марака.

Сперати је позван да пла-

ти казну од око шест хиљада ондашњих франака под оптужбом да је хтео да прошверцује у иностранство огромну вредност у виду марака! Оптужени је одбио да плати казну тврдећи да марке нису оригиналне и процес се отегао у недоглед. Позвано је више стручњака за филателију и ниједан од њих није могао да препозна фалсификате у Сператијевим маркама. Сперати је најзад, да би се извукао, предложио суду да спали марке и једино он није жалио што пропада толика вредност јер је код куће имао још по неколико примерака од сваке марке.

Неколико година касније послао је две потпуно једнаке марке двојици експерата у Марсеју. Обојица су му одговорили да су марке оригинали и понудили да их откупе. Тек када је Сперати изјавио да је марка сам израдио и афера је пукла, што је он, у ствари, и желео. Ствар је доспела и до суда, али суд је утврдио да Жан де Сперати није имао намеру да постигне материјалну корист већ само рекламу и казнио га релативно благо, тим пре што су оба преварена експерта прихватила понуђено поравнање.

Од овог догађаја скромни фалсификатор из Екс ле Бена продавао је своје копије по скупе паре. Цену је одређивао према времену у трошеном за израду сваке марке.

Кад су га новинари и радозналци питали зашто се бави фалсификовањем марака, Сперати је одговорио: — Ја сам филантроп — желим да и скромни филателисти имају у својим збиркама ретке марке. Ако немају могућности да купе оригинал, могу од мене купити изванредну репродукцију.

Због прецизног и заморног рада Сператију је вид

толико ослабио да је морао носити два пара наочара које је сам конструисао. По последњи подвиг направио је у седамдесетој години кад је већ био полуслеп и кад више није имао воље да пркоси полицији, трговцима и стручњацима за филателију. Одлучивши да се повуче, протуррио је вест да жели да своје знање пренесе на „ученике“.

ОДРЖАО ЈЕ РЕЧ

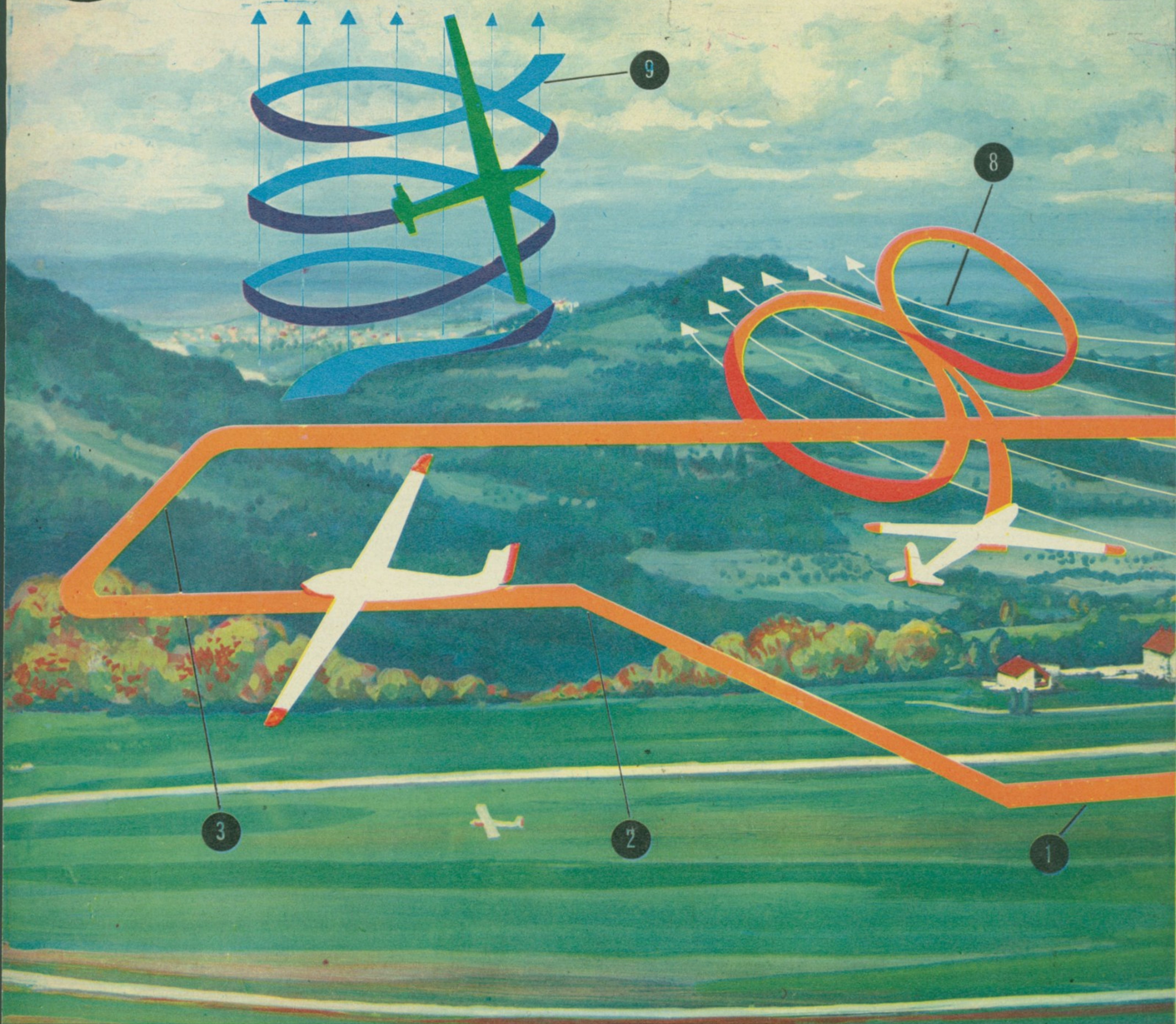
Британско удружење филателиста, које окупља око 12000 чланова понудило је генијалном фалсификатору споразум да за велику суму новца уступи своју штампарију, која је била право чудо технике, специјална мастила, клишеа ретких марака, пресу, библиотеку и збирку од неколико стотина савршених фалсификата. Сперати је пристао! Обећао је да се више неће бавити уметничким копирањем а своје тајне о справљању боја, хартије и клишеа ником неће одати. И, реч је одржао. Умро је 17. априла 1957. године. Само три године уживао је као богат човек у „пензији“ коју му је дало Британско удружење филателиста.

☆☆☆

За педесет година рада Жан де Сперати избацио је на тржиште на хиљаде марака од којих су трговци многе продавали као оригинале. Оне и данас прелазе из руке у руку. Британско удружење филателиста штампало је албум посвећен искључиво Сператијевим маркама да би страсни филателисти могли да провере своје збирке и „очиسته“ их од уметничких копија генијалног Италијана. М. П.



ЈАХАЧИ НА В



1. СТАРТ — Једрилице са аеродрома данас најчешће полећу уз помоћ ауто-витла. То је челична сајла дугачка око 1.000 метара која се развије на полетној стази. Један њен крај омотан је на калему, а други куком прикачен за кљун једрилице. Навијањем сајле око калема једрилица добија почетну брзину и почиње да се одваја од земље. Кад се нађе на висини од око 500 метара, започиње самосталан лет. Бољи али скупљи старт је такозвана аерозапрега: специјално подешен и опремљен авион вуче једрилицу до одређене висине где је пилот откачи и она самостално наставља да лети.

2. КАД СЕ ОТКАЧИТИ — Чим једрилица постигне максималну висину — било да стартује са витлом или у аерозапрези —

једриличар откачиње шлеп сајлу и она пада на земљу помоћу малог падобрана. Код ауто-витла онај човек који управља витлом даје заставицом знак једриличару отирилик кад сајла склопи са тлом угао од 45 степени. Сајла која падне може се довући на аеродром помоћу уређаја уграђеног на самом витлу.

3. САМОСТАЛАН ЛЕТ — Одмах чим се одвоји, пилот помоћу команди усмерава једрилицу у правцу одређеном за лет и тиме, између осталог, омогућава да несметано полете и следеће једрилице. Исто се поступа и кад за полетање користи аерозапрега.

4. ПРИПРЕМЕ ЗА СЛЕТАЊЕ — На тачно одређеном месту изнад аеродрома пилот

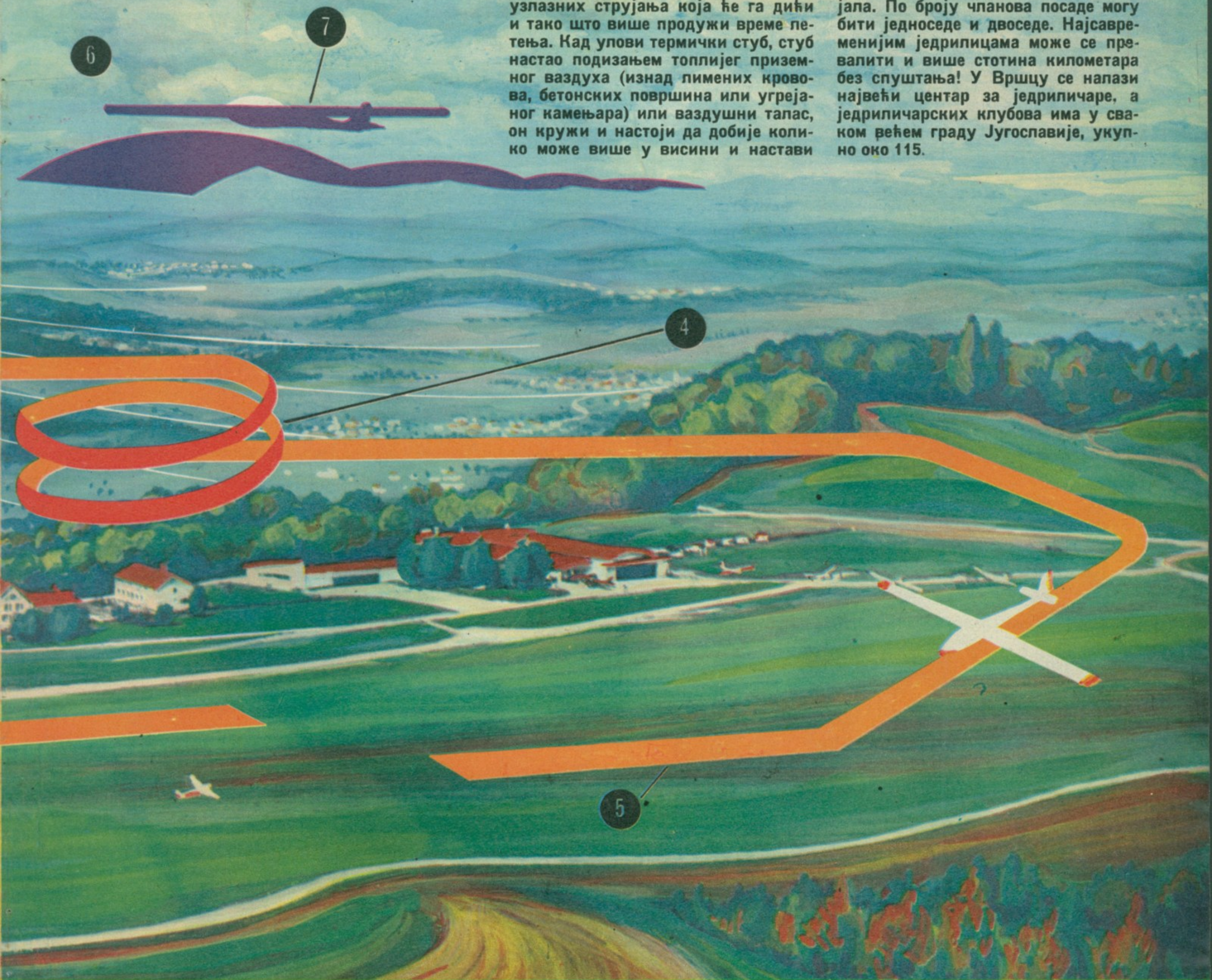
почиње да изводи кругове и сваки пут благо понире. Тако губи висину да би правилно пришао зони за слетање. Ученици пилоти током обуке стичу знање и искуство за примену овог маневра. Кад дође до висине од 100 метара, пилот мора тачно да изведе све радње предвиђене за слетање.

5. ПРИЗЕМЉЕЊЕ — Исто као и полетање и слетање се увек изводи у правцу супротном од ветра. Ако се деси да једрилица има већу висину од предвиђене за правилно слетање, пилот мора да употреби ваздушне кочнице што проузрокује брз губитак висине. Тек кад је доведе на потребну висину, једрилица се полако спушта на земљу.

ЕТРУ

Једрилица нема мотор и лети користећи погодне ваздушне струје и таласе. Наравно, не може ни у ваздух да се дигне сама већ је најчешће подиже авион за који је везана дугачким конопцем, али има и других, јевтинијих начина. На одређеној висини ослобађа се авиона и отпочиње самостапан лет. Чим остане сам, пилот једриличар мора брзо да процени где има узлазних струјања која ће га дићи и тако што више продужи време летења. Кад уплови термички стуб, стуб настао подизањем топлијег приземног ваздуха (изнад лимених кровова, бетонских површина или угрејаног камењара) или ваздушни талас, он кружи и настоји да добије колико може више у висини и настави

лет у правцу новог термичког стуба. Искусни пилоти остају тако у ваздуху једрећи и по неколико часова. Али, да би се то постигло, треба умети проценити услове летења, користити сваку, па и најмању атмосферску погодност. Постоји безброј вештина које једриличари користе да би постигли висину, остали што дуже у ваздуху и спустили се прецизно на циљ. Једрилице се праве од дрвета, алуминијума и другог лаког материјала. По броју чланова посаде могу бити једноседе и двоседе. Најсавременијим једрилицама може се превалити и више стотина километара без спуштања! У Вршцу се налази највећи центар за једриличаре, а једриличарских клубова има у сваком већем граду Југославије, укупно око 115.



6. ТРАЖЕ СЕ КУМУЛУСИ — Сјајнобели густе облаци кумулуси настају кондензовањем ваздуха загрејаног при тлу који је доспео до висине где је нижа температура. Где год има ових гомиластих облака пилотима је то знак за ваздушни пут јер испод њих постоје термички стубови и јако узлазно струјање које могућује дуго летење. Јака термичка струјања осећају се такође и испред временских фронтова, на граничним површинама између две ваздушне масе у атмосфери, нарочито због тога што хладне ваздушне масе продиру у облику клина у топле потискујући их навише. Искусни пилоти једриличари користе оваква кретања ваздушних маса за једрење које може трајати и по неколико часова. Увек избегавају шуме, воду јер изнад њих нема топлог ваздуха.

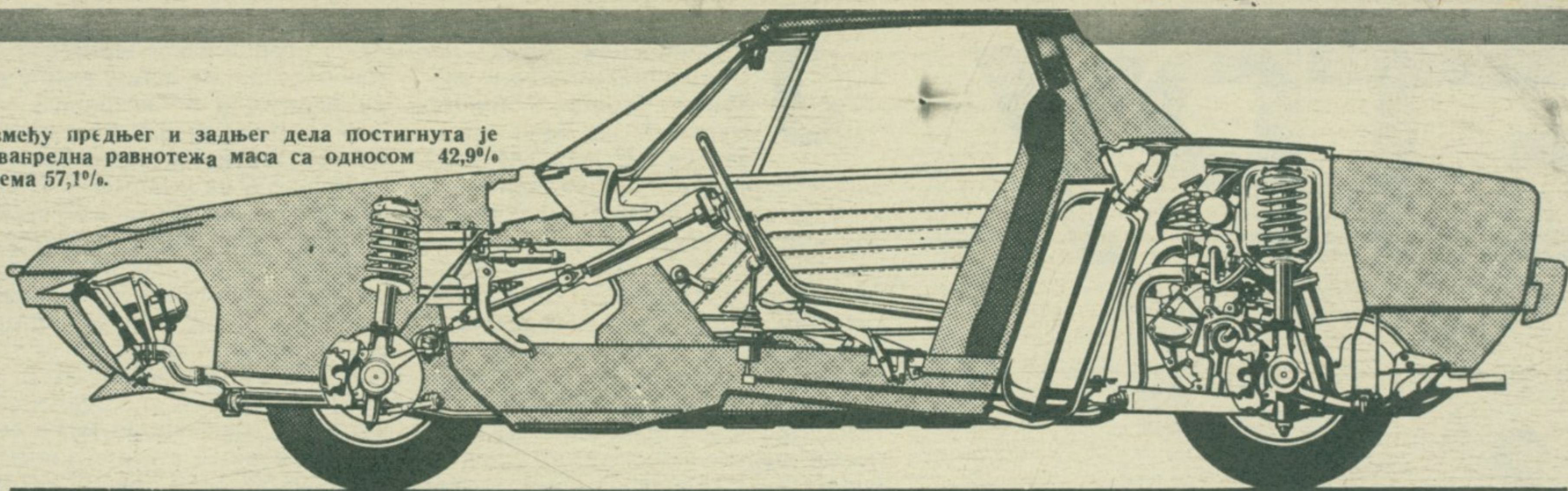
7. ЈЕДРЕЊЕ ПО ТАЛАСИМА — То је савремени начин ваздухопловног једрења. Ваздушни таласи настају кретањем ваздушних маса из нижих предела према високим планинама, нешто су мањи уколико се крећу изнад планина средње висине, стварајући неку врсту ђилима насталог обурвавањем ваздушних маса преко врхова планина. Једрењем на ваздушним таласима могу се постићи висине од преко 13.000 метара!

8. ЈЕДРЕЊЕ НА ПАДИНИ У »S« ЗАОКРЕТИМА — На благим косинама, падинама, узлазна струјања јављају се првенствено тамо где кретање ваздушних маса, које је праволинијско и интензивно, не nailази ни на какве препреке. Кад nailу на падину, ваздушне масе мењају правац кретања на-

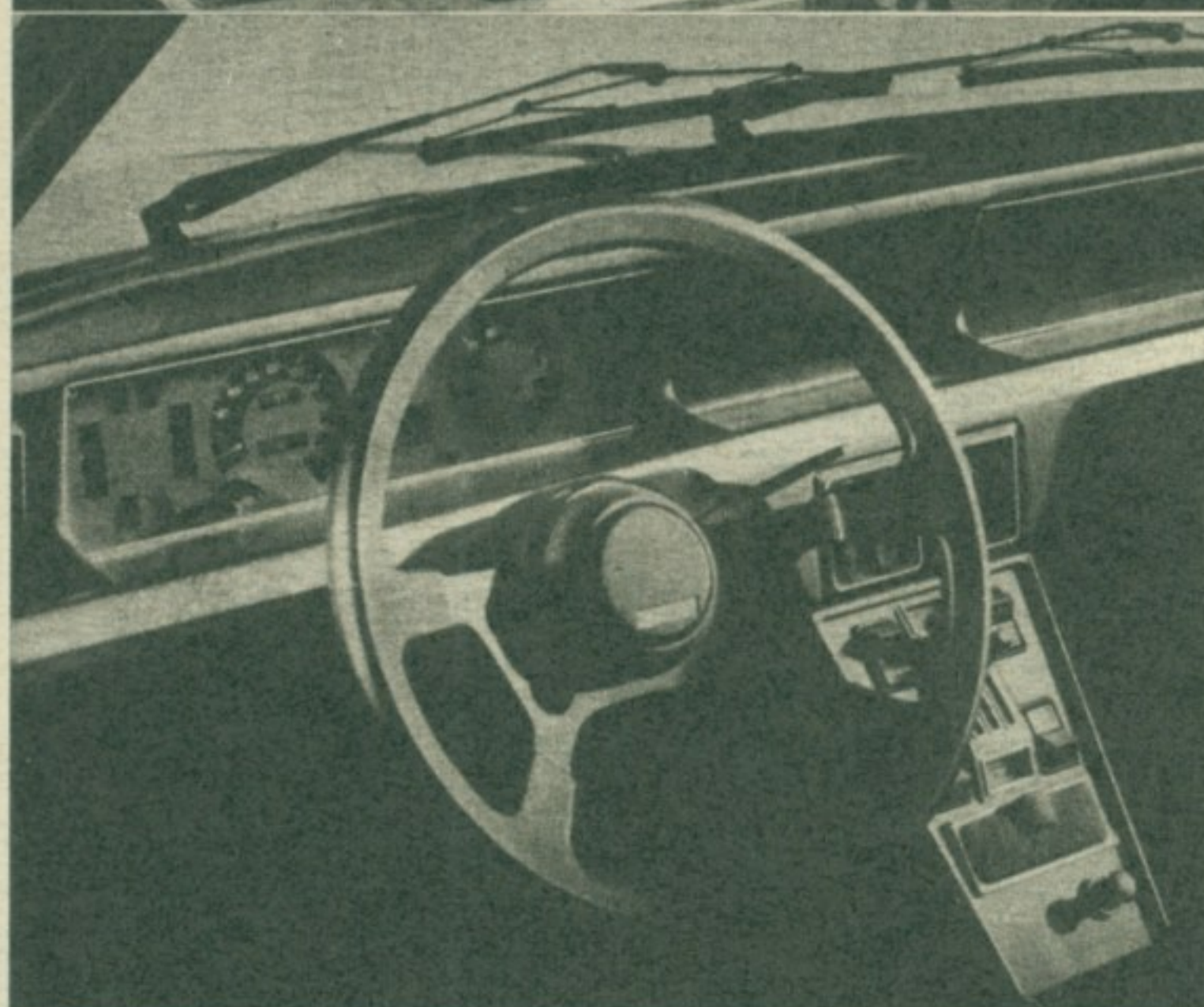
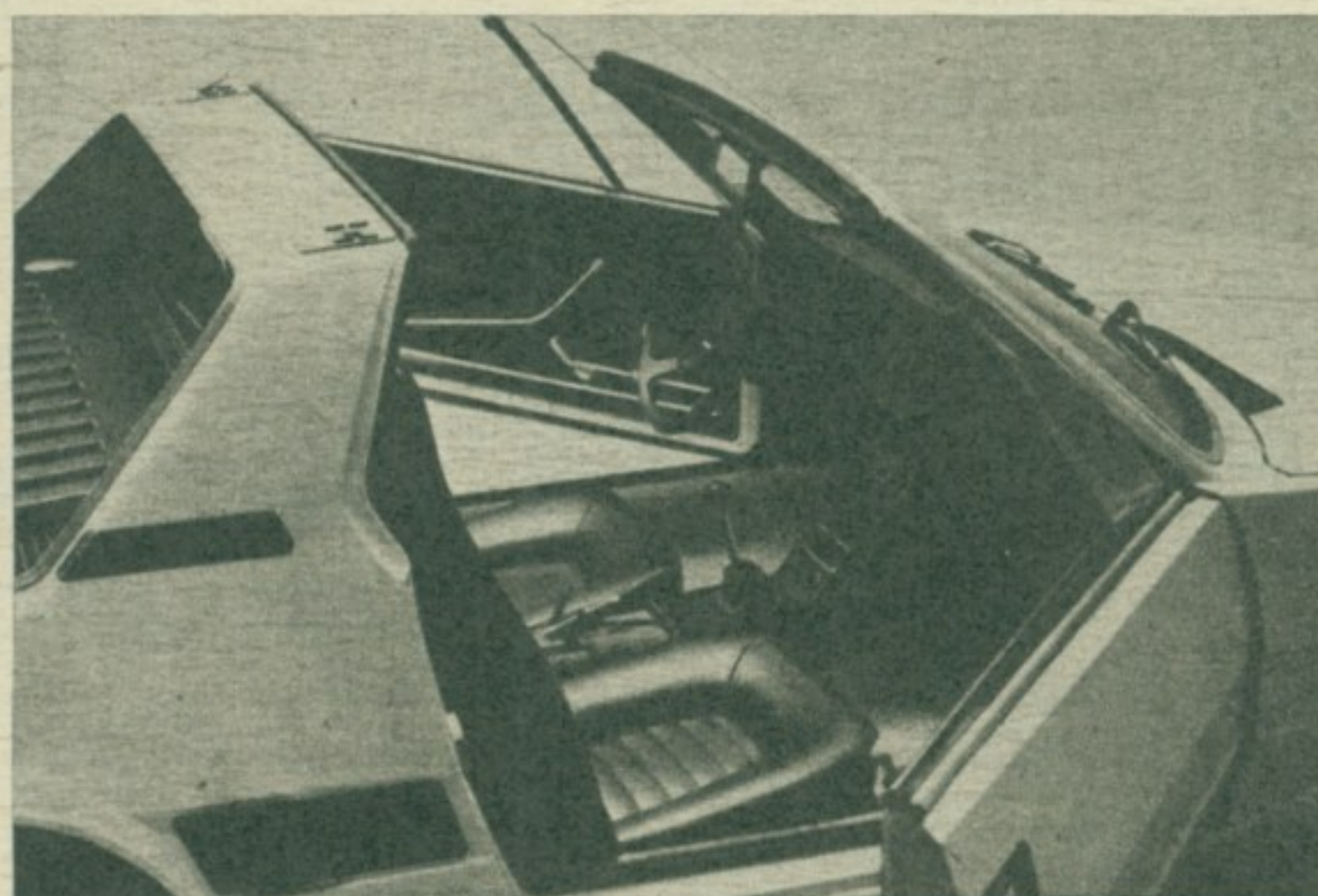
више чиме се стварају идеални услови за постизање великих висина и дугог трајања лета. Али, важно је знати да се одмах иза падине јављају силазна струјања која могу пилота да доведу у неприлику.

9. КРУЖЕЊЕ У ТЕРМИЧКОМ СТУБУ — Кад пилот улети у термички стуб, осети да брже или спорије добија висину и почиње да кружи и то на малом простору јер се не сме напустити термички стуб. Користећи разлику у температури која изазива да се ваздушне масе у стубу крећу навише, пилот постиже чак и брзину од 11 м у секунди!

Између предњег и задњег дела постигнута је изванредна равнотежа маса са односом 42,9% према 57,1%.



БОЉИ ОД СПАЈДЕРА



Возачка кабина је удобна и добро изолована од звука, али су седишта премала. Фабрика обећава да ће ускоро исправити овај недостатак повећањем наслона и уграђивањем волана коме ће моћи да се подешава висина.

Чувена италијанска фабрика „Фиат“ све чешће избацује на тржиште нове моделе, па је и ове године припремила изненађење аутомобилистима. Само што су се затворила врата последњег торинског Салона аутомобила, појавио се **XI/9**, тако назван по броју свог прототипа. Овај елегантни „купе“ многи сматрају кабриолет-верзијом **фиата 128**, али, у ствари, треба да замени **спајдер 850**, аутомобил који је постао веома популаран у Сједињеним Државама. Каросерије оба модела дело су инжењера Бертона. Модерне идеје овог даровитог конструктора нарочито су дошле до изражаја код овог последњег: са својим издуженим линијама и оштрим угловима, **XI/9**, је заиста пример аеродинамичности.

НЕКОЛИКО КУБИКА ВИШЕ

Али, новина коју доноси овај модел није толико у каросерији колико у положају мотора, који је попречно смештен позади и налази се мало испред задњих, погонских точкова. Овакво решење пружа многе предности: боље припањање погонских точкова за подлогу при убрзањима и боља расподела оптерећења су само неке од њих.

Нови **Фиат** има само два седишта. Њихови наслони одвојени су од мотора про-

стором у коме се, с једне стране, налази резервоар за 48 литара горива, а са друге лако доступан резервни точак. Спреда, испод хаубе, налази се пртљажник. У њему су хладњак и акумулатор, али тако смештени да не заузимају много простора. На репу аутомобила налазе се два поклопца: један омогућује лак приступ мотору, а други отвара додатни пртљажник. Простор је, дакле, изванредно искоришћен.

Неки француски аутомобилисти опробали су модел **XI/9** на познатој сицилијанској тркачкој стази Тарга Флорио. По киши и блату, нови **фиат** се показао врло стабилним и лаким за управљање.

— Предњи точкови и на оваквој подлози изванредно одржавају правац — рекао је један од ових возача, **Бернар Кара**. — Ако томе додам да задњим, погонским точковима блато нимало не смета да приону уз тле, онда се може замислити да је вожња била веома лака и узбудљива. Волан никада није тежак, а кочнице довољно брзо успоравају кретање и без јаког притиска на папучицу. Мотор, веома послушан при промени брзине, у четвртој је мало задихан, али је то сасвим нормално с обзиром на његову литражу. Мислим да му не би било наодмет неколико додатних кубика!

— Ипак, и по блату је успевао да развије брзину од 169 километара на час, те верујем да при повољним условима лако може да премаше 170.

СПОРТСКИ ЗВУК

И вешање је решено тако да веома доприноси удобности вожње, нарочито ако у аутомобилу седе две особе.

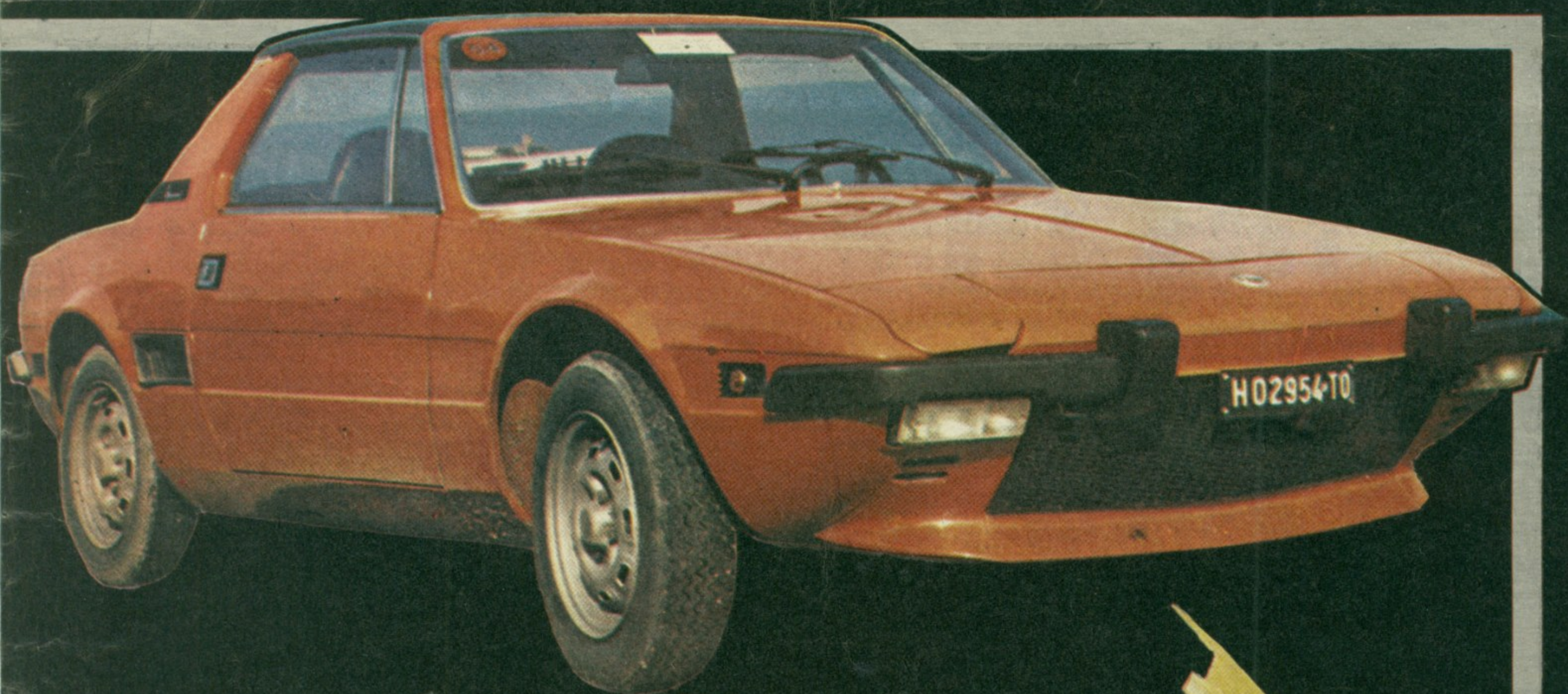
— Очекивали смо — наставља **Бернар Кара** — да нас заглаши брујање, с обзиром на то да нам се мотор налази готово иза леђа. Међутим, открили смо да је звучна изолација изванредна. Буку дижу само издувни гасови, али то ствара утисак спортске вожње и није непријатно... Иначе, што се тиче удобности, морам да приметим конструктору што је мало запоставио седишта. Имају добар положај, али су премала. Међутим, како чујем, и то ће се убрзо исправити: фабрика намерава да повећа наслоне и да угради управљач чија ће висина моћи да се подешава...

☆☆☆

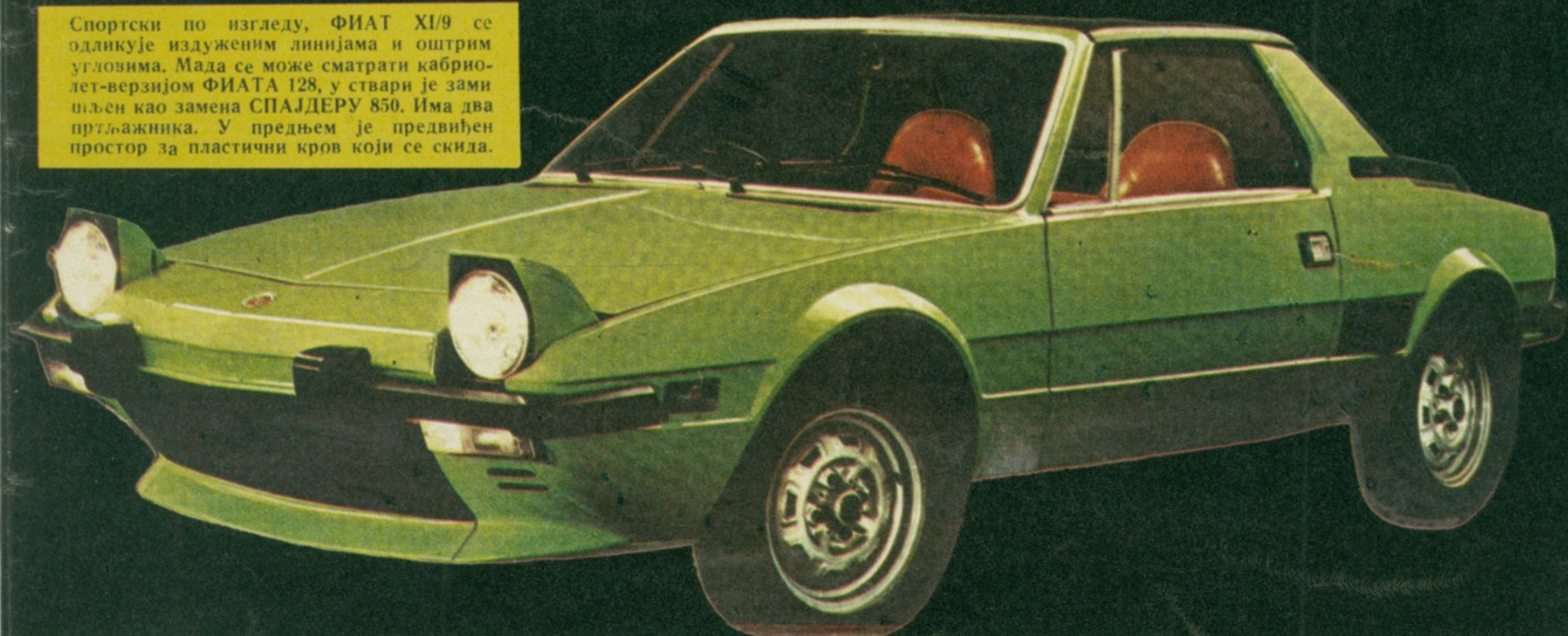
По стилу каросерије, **фиат XI/9** је отишао неколико година унапред. Његова почетна цена биће 1.800.000 лира. За сада се производи по сто аутомобила дневно, углавном за домаће тржиште. Али, иако ће овај модел ускоро почети и да се извози, Европа га по свој прилици ускоро неће угледати. Производња је мала, а Американци, како изгледа, већ показују жив интерес за куповину.

ЛИЧНА КАРТА ВОЗИЛА

Мотор	
— попречни, 4 цилиндра у линији	
Запремина	1300 см³
Ширина стублине и ход клипа	86 x 55,5 мм
Јачина	
75 КС (систем ДИН) при	6000 обрт./мин
Хлађење	водено
Мењач	4 степена преноса
Предње и задње вешање	независно (тип Макферсон)
Кочнице	добоши на сва 4 точка
Каросерија	
купе, двоја врата, два седишта	
Димензије	3,80 x 1,57 x 1,17 м
Размак осовина	2,20 м
Размак предњих точкова	1,33 м
Размак задњих точкова	1,34 м
Максимална брзина	преко 170 км/час



Спортски по изгледу, ФИАТ XI/9 се одликује издуженим линијама и оштрим угловима. Мада се може сматрати кабриолет-верзијом ФИАТА 128, у ствари је замишљен као замена СПАЈДЕРУ 850. Има два пртљажника. У предњем је предвиђен простор за пластични кров који се скида.



ЖУТА МРЉА У МОРУ

Налазио сам се у млазњаку на 4000 метара када је сигнална лампица за пожар почела да жмирка

З а време једне од уобичајених заједничких годишњих вежби наших поморских јединица и ваздухопловства, пилот ловац Данило Перовић извео је подвиг који ни по чему не заостаје за ратним. После вежбе командант Ваздухопловства лично му је уручио ручни часовник са штоперцом и посветом: „За показану храброст и војничку снажљивост...“

Његова прича звучи и данас узбудљиво.

КРОЗ НОЋ И ОБЛАКЕ

Тога јутра капетан прве класе пилот Кошута, који се налазио у једном дивизиону торпедних чамаца као наш официр за везу са морнарицом, није се јављао. Ни наши радисти нису могли да ухвате с њим везу. Ускоро нам је стигла „борбена“ депеша да је торпедни чамац у коме се он налазио „налетео на мину“ и да је „потопљен“. А флота од три десетак ратних бродова очекивала је наше авионе пре свитања пошто су намере „непријатељске“ флоте о искрцавању на нашу обалу биле још у току ноћи откривене.

Морао сам да полетим. Кренуо сам преко Задра на Молат, па преко Силбе рачунајући да ћу за двадесетак минута бити над Лошињом. Тек што је било прошло пет часова, напољу још мркли мрак, а време немогуће. Спустио сам се на око 600 метара не бих ли кроз маглене крпе и све јачу кишу открио градске светиљке. Продужио сам затим према Пули. Облаци су се ковитлали спуштајући се све ниже. На унапред одређеној позицији ушао сам у заокрет и у ниском лету укључио предајник, позивајући шифру „Копалоник“. Већу с бродовима дуго нисам могао да успоставим. Најзад, зачух шкрипави шум у ушима; глас радисте као да је долазио са хиљаду километара. Из штаба флоте наших ратних бродова јављали су да се почетак вежбе одгађа „до даљег“.

МОРАЋУ ДА ИСКОЧИМ!

Сада сам могао да поћем нагоре, да пробијем облаке и да — одахнем. Изнад рта Каменара јавио сам бази да се враћам. Био сам на неких 4000 метара али облаке нисам могао да пробијем, а више нисам то ни желео.

Умирена машина тихо је зумјала у хоризонталном лету, као сат. Погледао сам у часовник, било је већ пола шест. Повукао сам ручицу за гас: за двадесетак минута бићу поново у бази.

Одједном сам испод себе чуо пригушен туп ударац, а затим је управљачка палица почела да игра у мојим рукама. Осећао сам се као у тролејбусу који подхвата и тресе се у лудачкој вожњи, или још тачније при принудном слетању на трбух авиона. Међутим, ја сам се налазио у ваздуху на близу 4000 метара.

Вођен летачким инстинктом прелетом сам погледом по инструментима. Притисак уља и горива падао је ка нули! Индикатор за број обртаја у турбини — такође! Све је падало ка нули. Термометар издувних гасова, напротив, попео се на хиљаду! Црвена сигнална лампица за пожар почела је да жмирка...

Помислио сам узбуђен: мораћу да искочим!

Али одмах сам се прибрао и рекао себи: полако, момче, полако! Ниси ни први ни последњи који треба да искаче из млазњака. Био сам у густим облацима, напољу је још мркли мрак. Ипак — полако!

Постоји један глас кога у оваквим случајевима чују сви и који чује све нас у ваздуху. Тога јутра на командном торњу био је капетан Плавшић. И ја сам препознао његов глас.

— Лотос... — позивао сам га. — Овде Пантер 370 горим... искачем!

Одазвао ми се смирено као да се ништа не догађа. Знао сам да се Плавша, због мене, претвара да је миран. Ипак — нисам више био сам. Ословио ме је са „буразеру“ и једино ми скренуо пажњу да приликом искакања водим рачу-

на о положају главе. Искрени и мудри Плавша је знао шта приликом аутоматског искакања из авиона, уз помоћ експлозива, нисам смео да заборавим, шта би могло бити смртоносно. Јер ако се глава не држи усправно, притиснута уз наслон седишта, услед наглог избацивања пилота заједно са седиштем могло би да дође до прскања вратних пршљенова, а то се обично завршава кобно.

ГЛАВОМ НАДОЛЕ

Још једном сам чуо Плавшин глас у слушалицама. Опочињао ме је да искључим генератор и акумулатор и све електричне инсталације, за случај да напуштени авион удари у копно.

Преостало је још само скок.

Сећам се само да сам, кад сам повукао прву ручицу за одбацивање крова кабине, осетио ледени удар по телу. Затим сам одвојио црево за кисеоник да ме при излетању не би треснуло по глави, и скупио ноге под седиште, а лактове приљубио уз тело. Али у том положају нисам могао да напипам другу ручицу, ону главну. Морао сам да се сагнем не смећући никако с ума да главу поново вратим на наслон.

Изгледа да у оваквим околностима човек није способан да истовремено мисли на више ствари па ми је, кад сам повукао другу ручицу, лакат десне руке мало више побегао. Али то у тренутку искакања, наравно, нисам осетио. Кад сам се после експлозије која ме избацила из кабине поново освестио, био сам у густом

црном облаку, сам, главом према доле.

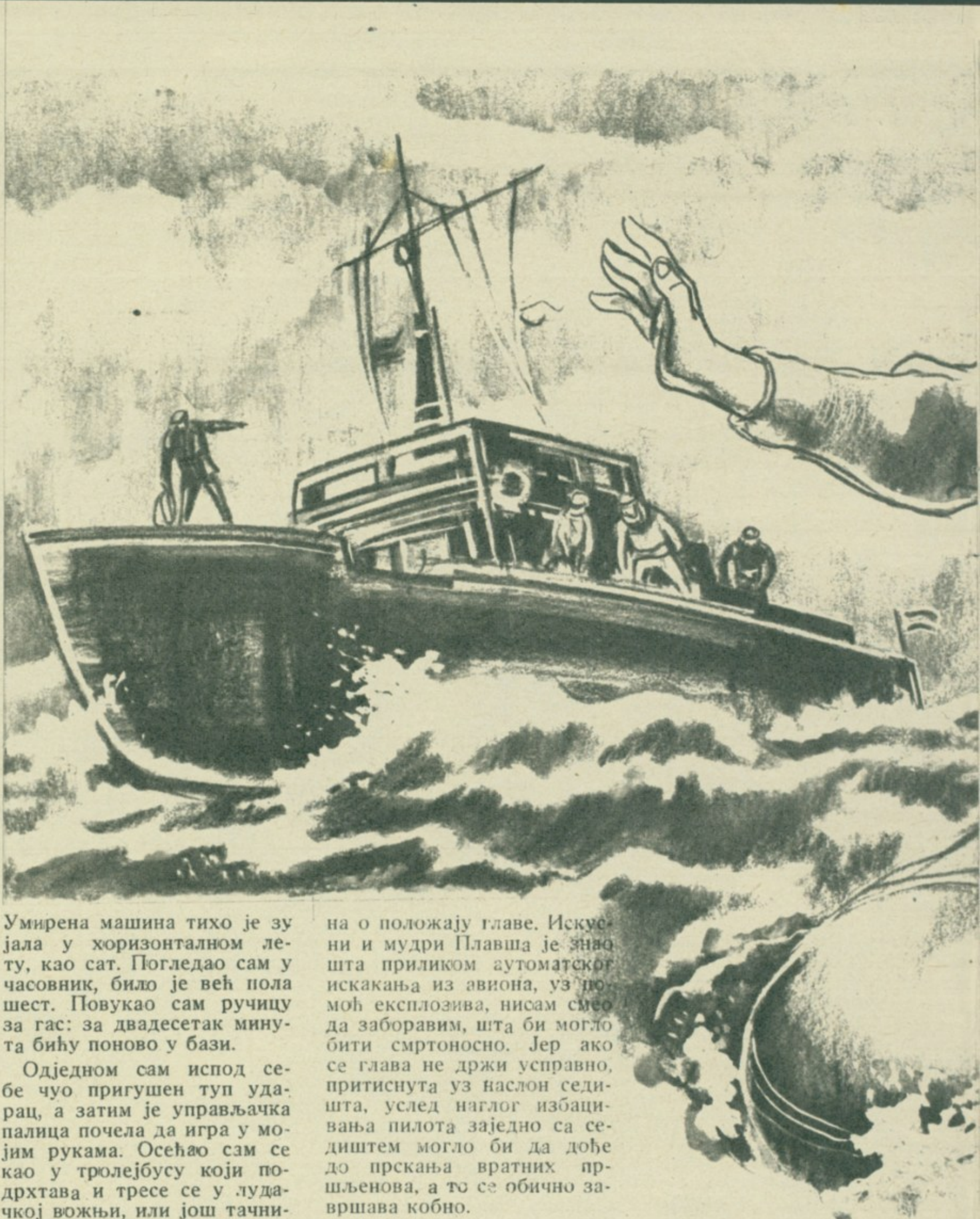
Брзо сам се откачио од седишта и одгурнуо га ногама. Сада је требало дохватити металну ручку од падобрана на грудима и повући је. Учинио сам покрет као да ћу подићи десну руку, и тада крикнух од бола. Покушао сам још једном али се полуумртвље на рукама само упола подизала. А она ручка од падобрана, у облику узенгије, подешена је баш за десну руку, налази се на левој страни груди, и левицом се тешко долази до ње.

Међутим, у оном вртоглавом пропадању кроз облаке човек баш није спреман да се помири са судбином и ја изврнух руку у рамену колико сам више могао. Два прста изврнуте руке некако се подвукосе под ону узенгију и ја је повукох из све снаге не мислећи више на бол. Изнад главе, као белу сабласт, наслухивао сам куполу падобрана.

Помислих: добро је!

У ствари, био сам још у облацима и нисам хтео да мислим шта ме испод њих очекује. Али већ после једног минута то сам са ужасом сазнао.

Испод мојих ногу, кроз





сиви застор кише, измицале су градске светиљке Малог и Великог Лошиња, неповратно. Јер сада ниједну руку нисам могао да подигнем да бих дохватио падобранске конопце и мало „угасио“ куполу, а снажан ветар односио ме је на пучину. Био сам немоћан и очајан... Заједно са падобраном нисам смео да паднем у море јер ми тада ни гумени чамац, који је део наше опреме и аутоматски се надувава, не би помогао.

У ТАЛАСИМА

На 150 метара испод мене назирало се ускомешано море. У висећем положају некако сам повукао „цип“ под собом и ослободио осигурач за аутоматско пуњење гуменог чамца за спасавање. На 50 метара изнад воде откачио сам чамац и он је звонко плукао у таласе. То је било против свих правила, али зар су правила могла да предвиде шта треба учинити када су човеку повређене обе руке.

Остао је још падобран. Сви моји покушаји да га се ослободим и слободно скочим у таласе, остали су без успеха. У следећем тренутку нашао сам се између два водена брега и затим ударих о воду. Замла-

тарао сам рукама али, уместо да изроним, имао сам осећај да ме нека неодољива сила вуче надолу, у дубину.

А заправо, дешавало се супротно. Захваћен поамном ваздушном струјом од 15 метара у секунди, падобран се „напунио“ и брзином ветра повукао ме кроз воду...

Колико је то трајало: тречутак или вечност? Знао сам како да под морем издржим што дуже. Гутљај по гутљај пио сам слану воду. Најзад сам био пун и почео да грцам. То је био крај! Не знам зашто, сетих се хапшења, интернације у Италији, за време рата. Затим стрељања оног црнокошуљаша... Партизана. Па — сина...

ЈОШ СИ ЖИВ

Још си жив, крикнуо сам у себи и једним очајничким покретом шчепао металну копчу падобрана на грудима и она се, као неким чудом, раздвојила. Изронио сам, удахнуо дубоко и запливао.

Сада знам како се то чудо догодило. С једне стране је био нагон за животом, а с друге — стицај срећних околности. Чудном игром случаја све се то одиграло у предаку између два удара ветра, због чега су

се падобранске гуртне на грудима олабавиле. То што ме је падобран вукао кроз воду могло ме је стати главе, али у овом случају било је спасоносно. Захваљујући баш томе сустигао сам свој жути гумени чамац који се, ношен ветром, кретао истим правцем и истом брзином као и ја.

После извесног времена чуо сам млазњаке и хидроавионе у облацима. Моји другови су у бришућем лету без предаха трагали за мном. Међутим, мој гумени чамац био је само мала жути мрља у узбурканом мору која се по оваквом времену није могла видети.

Напокон, промрзлог и исцрпљеног, пронашао ме патролни бродич поморске милиције. Било је тачно 9.45. Четири часа пошто сам искочио из мог млазњака. У 11 часова лежао сам у болничком кревету у Лошињу, а већ по подне око пет часова авионом су ме пребацили у базу.

Тек тада ми се нешто стегло у грлу. На стајанци је био цео мој пук. Сви до последњег војника. Другови су ми бучно прилазили, ударали по раменима, и — плуштали су випеви. На рачун старог рибарског одећа у које су ме преобукли милиционери, на рачун мог купања у мору у ово доба године... На рачун свега.

Те незграпне војничке пошалице... како су знале да огреју.

Д. Р

ТРАЖИ СЕ ДВОЈНИК!

Неки господин Холмс из Кејп Ко да у Америци већ преко 30 година сакупља фотографије двојника познатих личности. Сматра се да да нас има збирку од око 20.000 оваквих „дупликата“. Иначе Холмс тврди да се у свом послу толико извештио да може у веома кратком року да нађе двојника било којој особи. Тако је једном, на нечији захтев, за 24 сата пронашао човека који је запањујуће личио на председника Ајзенхауера. Била је то нека скитница на коју је набасао у сиротињској четврти Њујорка.

— Многе је сличност са неком познатом особом извукла из беде — каже Холмс. — Али, има и оних којима је донела необичне, па често и опасне доживљаје.

БОЉИ ОД ОРИГИНАЛА

Историја бележи велики број оваквих случајева. Тако је Кападистријас, грчки председник од пре 150 година, пронашао једног сељака који му је био страховито сличан и најмио га да се уместо њега појављује у јавности. Ова улога веома се допала сељаку, али, из жалост, није дуго трајала. После неколико месеци убили су га атентатори, противници Кападистријаса. Разумљиво, председник није могао да нађе другог двојника. Но, ускоро му није више ни био потребан јер су га атентатори убили чим су открили превару. И француски председ-

Неки двојници вођа Трећег рајха имали су 1945. године много неприлика са савезницима. Тако је, на пример, један берлински занатлија по имену Шилер једва извукао главу због своје сличности са **Борманом**. Касније, када је настала поплава филмова са темама из другог светског рата, ове сличности су се веома цениле. Нарочито су се још **Хитлерових** двојника непрекидно отимале велике филмске компаније.

ОСТАВИТЕ ТА ПИСКАРАЛА!

Ако су Хитлерови двојници постали популарни тек после фирерове смрти, Мусолинијеви су се прославили још за његовог живота. Један га је чак увукао у дипломатски спор. Био је то неки њујоршки фризер по имену Френк Валентино који је у улози фашистичког вође наступао у позоришним ревијама и увесељавао читав град. Америчка влада добила је тим поводом оштре протесте из Рима, па је морала овог комедијаша да скине са позорнице.

Један од чувених двојника био је и угледни амерички новинар Волтер Едвардс. Њега је, како сам каже, веома забављала сличност са **Хенријем Фордом**, преминулим „краљем аутомобила“. Тако је једном, са гомилом колега из других листова, присуствовао неком дипломатском пријему у Њујорку, када му је притрчао један од чланова владе и узбуђено рекао:

— Господине Форд, мо-



ник **Албер Лебрн**, који је на овом положају био до 1940. године, имао је свог двојника. Био је то неки пензионисани чиновник. Он је тако добро замењивао председника да је Паризом кружила анегдота како је он тај који учи Лебрна понашању у јавности, уместо да буде обрнуто.

лим вас да се не задржавате са тим пискаралима! Председник жели да вас види.

Намигнувши својим колегама, Едвардс је кренуо са високим функционером. Али, овај је одједном застао као укопан: ви део је правог Хенрија Форда како већ разговара с председником. Ш. П.

ЦРНА БРАДА и КОМАНДОСИ



ОСЕДЕО ЗА ДВА САТА

Сунчано и лепо пре подне измамило је гостионичара Марка Луџајића из села Лички Дабар у шуму по дрва. С моторном тестером на леђима ишао је размишљајући шта све тог дана мора да посвршава, па није ни приметио како је скренуо са стазе и обрео се на једном пропланку. Да би скратио пут до дрвећа обележеног за сечу, није наставио право, јер би морао да се спушта у омању удолину, већ је скренуо лево према неком давном обореном деблу. А тада, догађаји су почели да се одвијају филмском брзином: Марко је полетео увис као одбачен притиском експлозије.

СТРАШАН УРЛИК

Нашао се на земљи, а тестера је одлетела десетак метара даље. Поред њега у бесном трку пролетела је огромна мечка. Очигледно, иза дебла на које је Марко стигао само да спусти једну ногу, налазио се брлог и кад је он, не слутећи ништа пришао близу, звер је јурнула у напад.

Што већ у првом тренутку није изгубио живот, Марко има да захвали случају. Грање којим је мечка прикрила брлог пзло је од удара заједно са њим на земљу и делимично га затрпало тако да га мечка у првом залету није приметилa. Али, на излазу из увале нагло се окренула и потражила погледом оног ко се усудио да јој омета мир.

Марко је у том тренутку управо дошао себи после тренутног губитка свести и прво што је помислио било је — како се спасти. Али, где и како? Из увале није могао изаћи јер медведица само што се није вратила из тог правца. У последњем часу угледао је недалеко од себе дрво младе букве. Није богзна шта, али боље ишта него ништа. Потрчао је и тек што се некако успентрао кад се на улазу у увалу указала мечка. Била је огромна, док се пропињала било је у њој преко два метра! Марку се у том часу учинила виша од дрвета, па је задрхтао од ужаса. Пожурио је да се дохвати виших, танких грана, дрво се заљуљало и мечка га је приметилa. Пустила је страхан урлик и запањујућом брзином нашла се испод дрвета на којем је Марко чукао.

БОКС-МЕЧ С МЕЧКОМ

Усправљена на задње шапе зграбила је Марка за ноге и стргла му ципелу заједно са чарапом. Учинило му се да ће му изгавити целу ногу из кука.

Кад је увидела да не може да

УСПРАВЉЕНА НА ЗАДЊЕ ШАПЕ РАЗБЕСНЕЛА ЗВЕР ЈЕ ДОХВАТИЛА МАРКОВУ НОГУ И СА ЊЕ ЗДЕРАЛА ЦИПЕЛУ ЗАЈЕДНО СА ЧАРАПОМ

се дочепа своје жртве, звер је у оилном бесу почела да гули кору с дебла букве, а онда је само двадесетак сантиметара дебело стабло почела да тресе као сламчицу. Марко се избезумио од

страха да ће га ишчупати из корена и почео да дозива у помоћ. Његови повици били су јачи од рике разјарене звери. Али, хоће ли га ко чути?

Наставио је да урла како никад



Мечка је све јаче тресла букву и несрећни гостионичар је после узалудне борбе да се одржи на дрвету, слетео као крушка право пред побеснелу звер. На фотографији: Марко Луџајић у Оточкој болници.

у животу није. Разум му се потпуно помрачио.

Док се он грчевито држао за једну не одвише дебелу грану изнад себе, мечка је све јаче тресла букву и несрећни гостионичар је, после узалудног напора да остане тамо где је, слетео као крушка право пред побеснелу звер.

Мечка га је одмах захватила предњим шапама и одбацила далеко од себе. Поново је несрећни Марко летео кроз ваздух и овог пута завршио у једном грму. Само што се с муком искобељао из њега, угледао је поново звер која се устремила на њега и ударила га шапом у леву страну груди. Пао је одбачен пет-шест метара даље, без даха. Више није имао снаге да се подигне. Малаксао и готово полудео од страха као да се помирио са судбином, чекао је шта ће бити за који тренутак. Већ је над својом главом видео искежене жуте зубе мечке из чијих се разјапљених чељусти ширио страхан задах кад је звер изненада урликула, окренула се од њега и потрчала на другу страну увале.

КАО БРАЋА

На улазу у увалицу угледао је Марко четири човека. Били су то шумски радници који су чули његове очајничке повике и потрчали у помоћ.

Али, није било времена за причу. Мечка се није предавала. Појурила је на раднике, они су је дочекали секирама и натерали да се повуче. Људи су навалили да је убију, али су застали: угледали су да мечка иза својих огромних леђа крије два мечета. Једно је у зубима држало Маркову ципелу.

И за једну и за другу страну било је боље да прође без борбе, па се мечка изгубила иза оближњег грмља, а људи су потрчали да помогну Марку. Био је у несвести. Тек кад је осетио да му љута ракија пали грло и ране по телу, усудио се да отвори очи. Једва су га убедили да све оно што је било није сан.

Жена и двоје деце били су запрепашћени кад су угледали да Марка, свог угруваног и изгребаног, доносе кући. Ипак, највеће изненађење била је његова коса: за непунa два часа, од напада звери, па док га нису спасли, готово потпуно је оседео!

Хитно је пребачен у болницу. Никад више Марко Луџајић не иде у шуму, а своје спасиоце дочекује као рођену браћу. Ипак, не воли да прича о овом догађају и дан-данас сања да бежи пред мечком која љуља букву. Пробуди се у леденом зноју.

И док снег полако прекрива обронке Велике Капеле, по кућама оближњих села и у Личком Дабру прича се о разјареној мечки, Марковом спасењу и левој ципели коју је однело мече!

Забележио: Ивица Тртањ,
СЕЊ
(Хонорар: 250 динара)



франшом: ЗЛАТНА ЛАГУНА









У СКОРО СУ РОДИ И ГОЛДИ
БИЛИ НАДОМАК ОБАЛЕ...



... ДОК СУ СЕ
ЊИХОВИ
САПУТНИЦИ
ГРЧЕВИТО
ДРЖАЛИ ЗА
ПОЈАСЕВЕ...



С.О.С
БРОДОМ
ЗАЛИВ СПРУДОВА
С.О.С



КАЈЗАД СУ СЕ РОДИ И ГОЛДИ
ИЗВУКЛИ НА ПЕСАК...



ЈЕСИ ЛИ ЧИТАВА,
ГОЛДИ?

ОХ... ДА...

... И ПОХИТАЛИ ПРЕМА
КУЋИЦИ...



ЈА... КАЗАЛА САМ
КАПЕТАНУ... ОХ...
ОВАЈ ЖУТИ
ПЕСАК... ЛЕПИ
СЕ... КАО
ИЛОВАЧА...

ЗА ТО ВРЕМЕ ПОЗИВ ЗА
ПОМОЋ ЈЕ ПРИМЉЕН...

ЕНО ЈАХТЕ!
СПУСТИТЕ ЧАМЦЕ
ЗА СПАСАВАЊЕ!



СПАС!

51
BARRY
12/31

ОВДЕ
СМО!

УПО-
МОЋ!

НЕ БОЈТЕ СЕ!
СВЕ ЋЕМО
СПАСТИ!



© King Features Syndicate, Inc., 1967. World rights reserved.

КАД СУ СЕ СКЛОНИ-
ЛИ У КУЋУ...

КАКВА ХЛАДНА
КОЛИБА...
КАМЕНА И
ПУНА РУПА!

РОДИ,
ПОГЛЕДАЈ!
НЕКИ
БРОД!



СВИ
СУ ТУ...
СЕМ
РОДИЈА
И
ГОЛДИ!

ТАКО ИМ
И ТРЕБА!
КАД САМ
ПОКУШАО
ДА СЕ
УХВАТИМ
ЗА СПЛАВ...
ОТЕРАО
МЕ ЈЕ!



УПОМОЋ...
УПОМОЋ!
ОХ, РОДИ!
СУВИШЕ ЈЕ
ДАЛЕКО!

УХ... ОВАЈ
ПРОКЛЕТИ
ПЕСАК...
ЛЕПИ СЕ ЗА
НОГЕ!

























НЕРАДО ЧИНИМ
ОВО, МОМЦИ,
АЛ' ПОСЛОВИ
СУ...

ПРЕСТАНИ ДА СЕ
ШАЛИШ, РОДИ! МОМЦИ,
СУ ВЕЋ ПРЕПЛАШЕНИ
ЈЕР СЕ СПУШТА МРАК
КОЈИ У ЏУНГЛИ
НИЈЕ БАШ
ПРИЈАТАН!



НЕ ШАЛИМ
СЕ! И ТИ БИ,
ПИЛОТУ, ОСТАО
ДА МИ НИСИ
ПОТРЕ-
БАН!



РОДИ,
НЕ
МО-
ЖЕШ
ТА-
КО...

МОГУ И МОРАМ!
ПОШТО МОРАМ
ДА БИРАМ ИЗМЕЂУ
ВАС И ЏАКОВА!



ЗНЕНАДА ЈЕ ИЗ МРАКА
ОДЈЕКНУО ПУЦАЊ!

КАО ШТО СУ ПИРАТИ
МУДРО ГОВОРИЛИ...
МРТВА УСТА
НЕ... УХ!



ВЕЛИК КАМЕН ДОЛЕТЕО ИЗ ПОМРЧИНЕ ПАО ЈЕ
УСРЕД ВАТРЕ... МОМЦИ СУ СЕ РАЗБЕЖАЛИ...

ШТА СЕ
ДОГОДИЛО?
КО...?

ЗГРАБИТЕ
ОРУЖЈЕ... ДА
СЕ БРАНИМО!

ШТА
СЕ
ДОГО-
ДИЛО?

НЕКОГА
ИМА...
ТАМО!



НА ПЛАЖИ ЈЕ НАСТАЛА ПОТПУНА
ПОМЕЋА. КРОЗ ПОМРЧИНУ СУ
ЗВИЖДАЛИ МЕЦИ...

!!?



... А НЕКА САБЛАСНА ФИГУРА
КРЕТАЛА СЕ ИЗМЕЂУ ИЗБЕ-
ЗУМЉЕНИХ ЉУДИ ДЕЛЕЋИ
УДАРЦЕ...

АХ!

УХ!

ЈАОО!



ЗАПАЛИ
ВАТРУ,
ПИЛО-
ТУ!

А ВИ ОСТАЛИ
НА КОЛЕНА!
ПРВИ КОЈИ УСТА-
НЕ ДОБИЋЕ МЕТАК
У ГЛАВУ!

!?



А ОНДА
СЕ ИЗ
МРАКА
ПОЈАВИО-
ФАНТОМ!

SY
BARRY
3/17

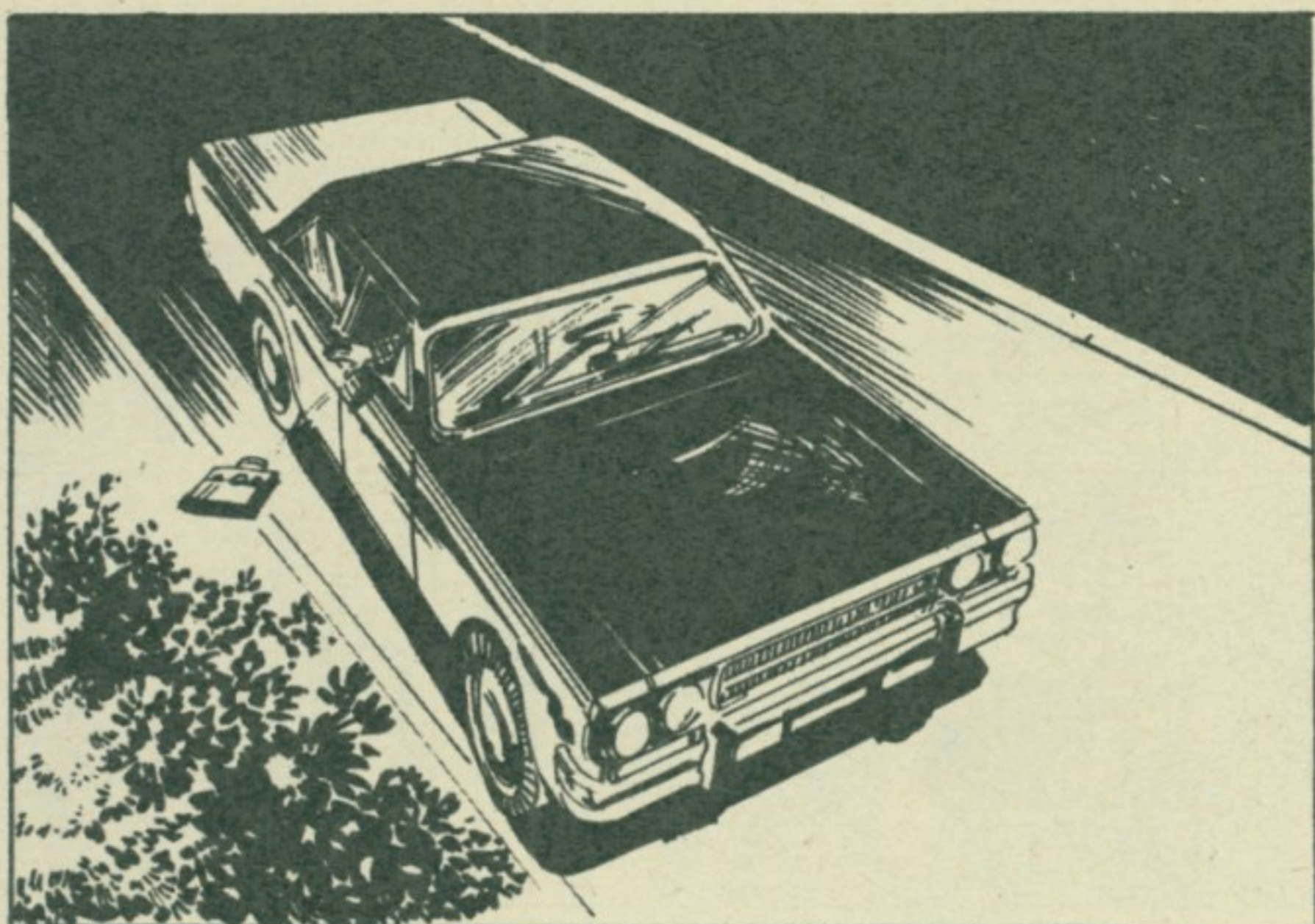
16



ОПАСНА ИГРА





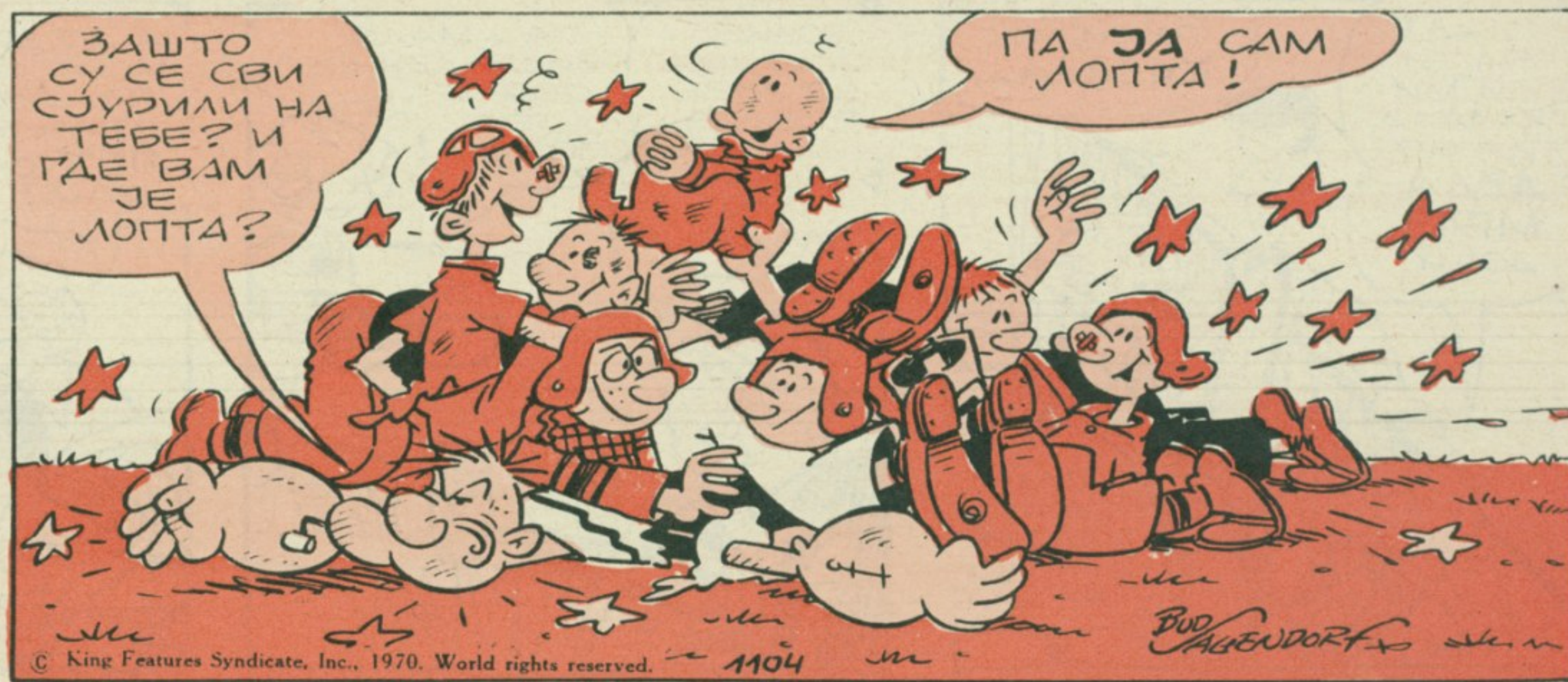








КРАЈ



НУЛАХ

ПЛАНЕТА РИБА

ТРАГАЈУКИ ЗА
ЈЕДНОМ НАУЧНОМ
ЕКСПЕДИЦИЈОМ,
ПОСАДА КОСМИЧКОГ
БРОДА "НУЛАХ"
ДОСПЕЛА ЈЕ НА
ЛЕНТАУР 9,
ПЛАНЕТУ ПОТПУНО
ПОКРИВЕНУ ВОДОМ.
ЈЕДИНА ГРАЂЕВИНА
БИЛА ЈЕ ЧУДНА
ТЕЛЕСКОПСКА КУЛА.
КАДА СУ УШЛИ У ЊУ,
НЕШТО ИХ ЈЕ ПОВУКЛО
У ВОДУ И ОБАВИЛО
ПИКТИЈАСТОМ
МАСОМ...



АААХ!

ДОК-
ТОРЕ!
ГРЕГ!
МОЖЕ-
ТЕ ЛИ
ДА МЕ
ЧУЈЕ-
ТЕ!?

ДА... СЛА-
БО! АЛИ, КАКВА
СУ ОВА БИ-
КА!

ЗНАМ
КОЛИКО И ТИ,
ДРУЖЕ!



ДУБОКО ИСПОД ПО-
ВРШИНЕ УКАЗАО СЕ
САВЛАСТАН ГРАД...



...А У
ЊЕГОВОМ
ПРЕДГРА-
БУ...

ПОЛЕ,
ПОГЛЕ-
ДАЈ!
ПИКТИ-
ЈАСТЕ КУГЛЕ...
ИМА ИХ НА
СТОТИНЕ!



ИЗГЛЕДА
КАО
КАКВО
ОГРОМНО
СКЛАДИ-
ШТЕ!



МАРСОВЦИ!
ВЕНЕРИЈАНЦИ!
УРАНИЈАНЦИ!
ТУ СУ ЗАРОБ-
ЉЕНА БИКА
ИЗ ЧИТАВЕ ГА-
ЛАКСИЈЕ!

ТО НИ-
ЈЕ СВЕ,
ГРЕГ...



... ПОГЛЕДАЈ
ЊИХОВА ТЕЛА!
ИМАЈУ КР-
ЉУШТИ... КАО
РИБЕ!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: И ЗЕМЉАНИ!



БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да продам албум БАТЛСА; РОЛИНГСТОУНСА; КРОЗБИ, СТИЛСА, НЕША и ЈАНГА; КРИДЕНСА; САНТАНЕ; ЕМЕРСОНА, ЛЕЈКА и ПАЛМЕРА; ГРАНД ФАНКА; дупли албум ВУДСТОКА и оригиналну верзију рок опере ИСУС ХРИСТ СУПЕРСТАР.

Бранислав Тасић,
7. јула 82, Београд



Продајем албум ЛЕД ЦЕПЕ-ЛИН V.

Драгослав Пајић,
Страхињина Вана 6,
Београд

Купујем постере група и поп певача.

Мирко Маноилов,
Маријана Варуна 47/1
Сарајево



Продајем плоче дез-рок група: ЧИКАГО; БЛАД, СВЕТ ЕНД ТИРС; ЧЕИЗ; СИ СИ ЕС (ЦЦС) и КОЛОСЕУМ.

Ненад Дуњић,
Јевремова 14,
Београд

Продајем нове и старе плоче из Енглеске. Мењао бих плоче Цими Хендрикса за плоче групе ЦЕТРО ТАЛ.

Казимир Вукасовић,
Бирчанинова 30,
Београд



НЕКАД И САД



МИК ЦЕГЕР

Сваког петка читајте у Забавнику све о најбољим певачима и ансамблима света. Сваког понедељка на Радио Београду I, у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО, слушајте најновије хитове.



Северин је једна од ретких француских певачица која је доспела на британску топ листу. Пре ње тај успех је постигла једино Франсоаз Арди.

Право име Северин је Жосијен Гризо. Рођена је 10. октобра 1949. године у Паризу. Одмалена је волела музику и у слободном времену одлазила је на такмичења певача аматера и често освајала награде. Године 1969. завршила је високу школу страних језика и постала наставник енглеског. На једној приредби за пазно ју је познати продуцент Абер Жостел и уз ње гову помоћ дискографској кући „Филипс“ издала је прву плочу непознате Северин, односно Жосијен Гри-

зо. Мада плоча „Светлост“ није доспела на француску топ листу многи композитори заинтересовали су се за младу певачицу.

Северин постаје позната када на „Песми Европе“, у организацији Евровизије априла 1971. године осваја прво место песмом „Једна клупа, једно дрво, једна улица“. Ова песма је доживела преко 40 верзија, код нас ју је са успехом певала Тереза Кесовија.

Данас је Северин једна од најпопуларнијих поп певачица Француске, често гоштује и у осталим европским земљама, а у Енглеској се налази на шестом месту топ листе.

Адреса ове младе певачице је SEVERIN, 67. rue de Provence 75 — Paris — 9e.

ЈА НЕМАМ
КУМА ДА' ИМАМ
СТРИЦА
ВУКОЈА!



ПЕСМА НЕДЕЉЕ

»ПОСЛЕДЊА ЉУБАВ«

(Песма из филма „Кум“)

музика: Нино Рота
препев: Оливера
Борисављевић
пева: Лео Мартин

Сад реци збогом без горчине,
идем ја.
Одлазим зато јер те волим,
схвати то
а лажи све односим њој,
ти чувај онај део мене који знаш.

Сачувај све, све наше сне,
богатство то да другом дам.

Последње ватре у мом телу
палили ти,
а тебе чека цео живот, цео
свет.

Ти не знаш још шта љубав
значи
и зато зови тако овај сусрет
наш.

Сачувај све, све наше сне,
богатство то да другом дам.

Сачувај негде у дну срца један
плам,
задња љубав кад те греје снагу
да
да лакше тад преболим све
и не будем тужна као што сам
сада ја.

Композицију „ПОСЛЕДЊА ЉУБАВ“ (песма из филма „Кум“) моћи ћете да чујете у понедељак 26. фебруара у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО, од 20.00 до 22.00.

НОВА ПЛОЧА



Продукција грамофонских плоча РТ БЕОГРАД издала је ових дана прву плочу групе ФОРМУЛА ЉУБАВИ из Инђије. На плочи се налазе композиције: БАНАНЕ и РЕКА СУЗА које су компоновали чланови састава. Као вокални солиста на плочи се појављује Зоран Мишчевић, некадашњи вођа популарног састава СИЛУЕТЕ.

КО ЈЕ ОВО? КО ЈЕ ОВО? КО ЈЕ ОВО?



Можете ли на основу само горњег дела лица да препознате ова три чувена певача. Уколико не можете, исеците из нашег прошлог броја (ХИТ СТРАНА) доње делове лица ових певача и спојте их. Тако ћете добити њихове ликове. А ево и њихових имена ако их ни на спојеним фотографијама нисте препознали:

ОДГОВОР:
1. Роџер Чарман (Фемини); 2. Адријан Фенетан; 3. Ринго Стар

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН



СЛЕДЕКИ НАСТАВАК: ЕКСПЛОЗИЈА!

МОЖЕТЕ ЛИ ДА РЕШИТЕ КИНЕСКЕ ЗАГОНЕТКЕ?

КВИЗ ТАНГРАМ



1. Упознајте се са старом кинеском игром ТАНГРАМ коју и данас користи телевизија у квизовима.
2. Испробајте себе! Решите задатке-фигуре објављене на овим странама. Није тако лако како изгледа!
3. Такмичите се у друштву ко ће пре саставити исту фигуру.
4. Танграмирајте! Саставите сами једну нову фигуру. Двадесет најуспелијих фигура биће награђено.



Нико не зна одакле потиче реч танграм. (Не тражите је у Вујаклијном речнику страних речи јер је тамо нема.) Верује се да је реч измислио неки Европљанин или Американац кад је почетком прошлог века пуговао по Кини. Тамо је видео једну занимљиву игру и назвао је танграм. Зашто баш тако? Вероватно зато што је Танг једна од највећих кинеских царских династија. Има ли та династија какве везе са игром? То се не зна. Путник са Запада додао је уз танг реч грам као што се уз теле додаје грам да се добије телеграм.

Колико је стара игра танграм? Ни то се не зна. На Запад су донесене кинеске књиге из 1813. године у којима је штампана ова игра, али можда у Кини има и старијих књига. Вероватно ће једног дана неки кинески научник испричати више о историји игре.

Пошто су о историји игре

на Западу мало знали — просто су је измислили да би игра добила већи углед. Американац Сам Лој, чувен као сакупљач загонетака и квизова, написао је 1903. године да је игра танграм стара 3.900 година, дакле да се у Кини играла 2.000



ЛАЂА

година пре наше ере. Лепо звучи, али ово са истином не мора да има везе.

Прве књиге са овом игром штампане су у Европи и Америци почетком прош

лог века. Најпре су прештамповане кинеске књиге са кинеским фигурама а онда су почеле да се праве и штампају нове загонетке. Игра је у прошлом веку била веома модерна у Европи. Тврди се да је овим загонеткама, кинеским сенкама, разбијао досаду и Наполеон кад је био заточеник на острву Света Јелена, али и то је можда измишљотина.

Историја ове игре је, дакле, засад мутна. Али то самој игри нимало не смета да буде једна од најлепших које постоје. Ево како се она игра:

Изреже се квадрат од картона. То може бити картон од неке фасцикле или од корица старе свеске. Мора бити једнако обојен са обе стране! Боље је да картон не буде бео. Квадрат се изреже по линијама, гачно као што је приказано на слици, па се тако добију два велика троугла, један мали квадрат, један ромбоид и још три мања троугла. Са овако изрезаним деловима квадрата праве се фигуре. Приликом састављања фигура картон се, наравно, може окретати на једну или другу страну.

У дну десне стране штампан је квадрат у величини која је погодна за игру. Прецртајте га на картон и изрежите по обележеним линијама. Сад сте и ви спремни за игру.

Танграм се може играти на више начина.

НАЂИТЕ РЕШЕЊЕ. Ово је први начин. Погледајте фигуре штампане на овим странама. Свака фигура је састављена од делова исеченог квадрата. Поставите се би задатак да саставите једну фигуру која је овде штампана, на пример гуску. Да је саставите, биће вам потребно нешто времена.



ГУСКА И МАЧКА

Видећете да је неке фигуре веома тешко направити.

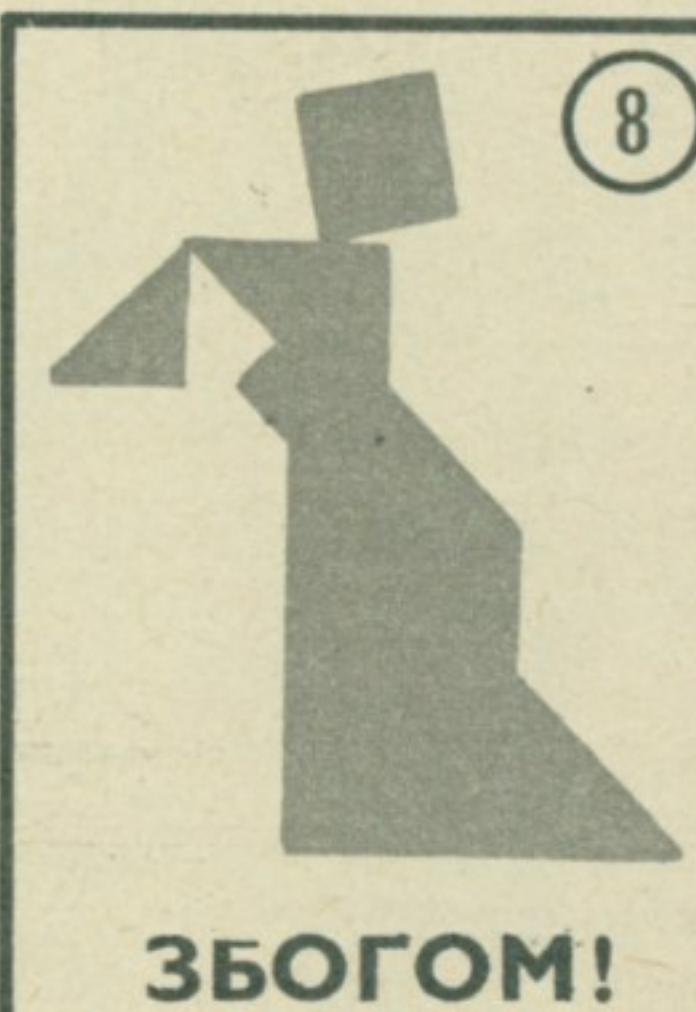
КО ЋЕ ПРЕ. Ако сте у друштву (а нисте се већ из вежбања у састављању фигура!) такмичите се са пријатељима ко ће пре саставити фигуру коју одаберете. Свака победа доноси по један бод.

НОВА ФИГУРА. Ако сте успели да лако решите све фигуре које су овде објављене (?) или ако желите да се испробате у тежем послу, покушајте сами да смислите и саставите нову фигуру која овде није штампана. Постоји још 300 разних познатих фигура које се могу саставити од исеченог квадрата! Има их сигурно и више. Могућности да саставите нову фигуру су прилично велике. Ставите своју машту у покрет! Кад успете да склопите нову фигуру, постаћете прави танграмиста. Можда ћете измислити фигуру коју још нико на свету није саставио?! У сваком случају састављену фигуру пошаљите Забавнику (пре-

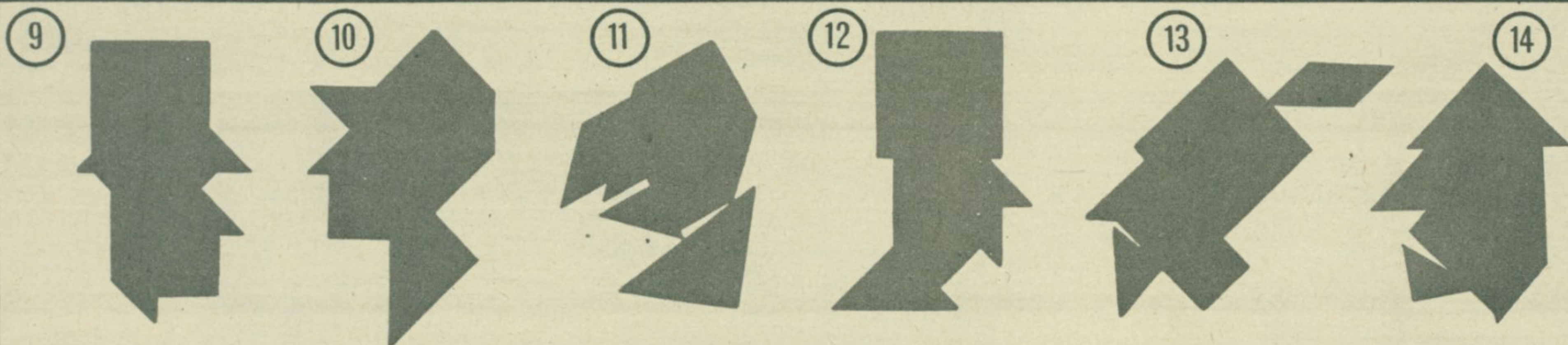
ма упутству). Можда ћете добити награду. Пошто са састављањем нових фигура није лак посао, по свој прилици ће бити мало учесника у овом наградном конкурс, па су изгледи да се добије награда много већи него у другим, лакшим играма.



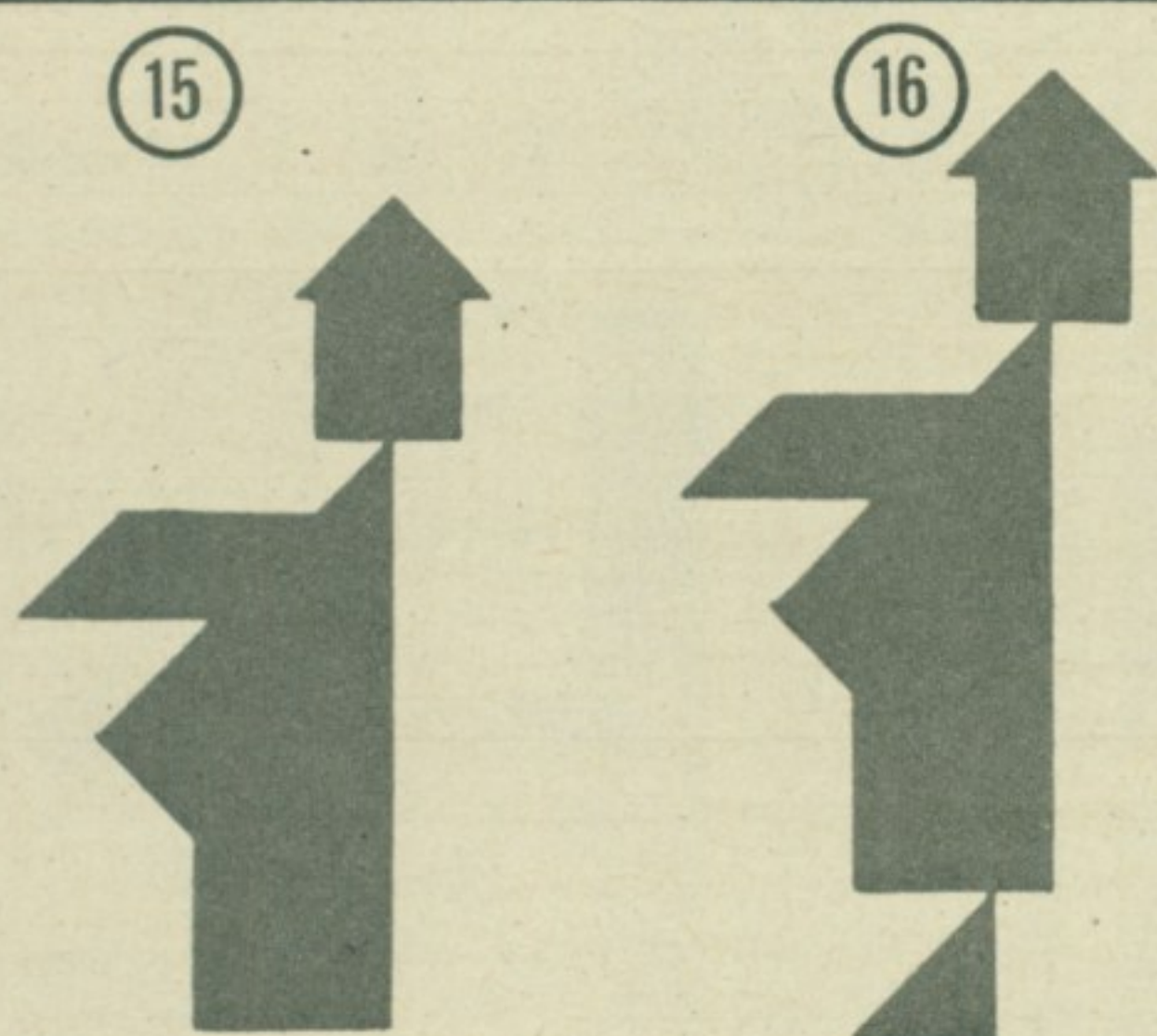
ЖЕНА С КОЛИЦИМА



ЗБОГОМ!

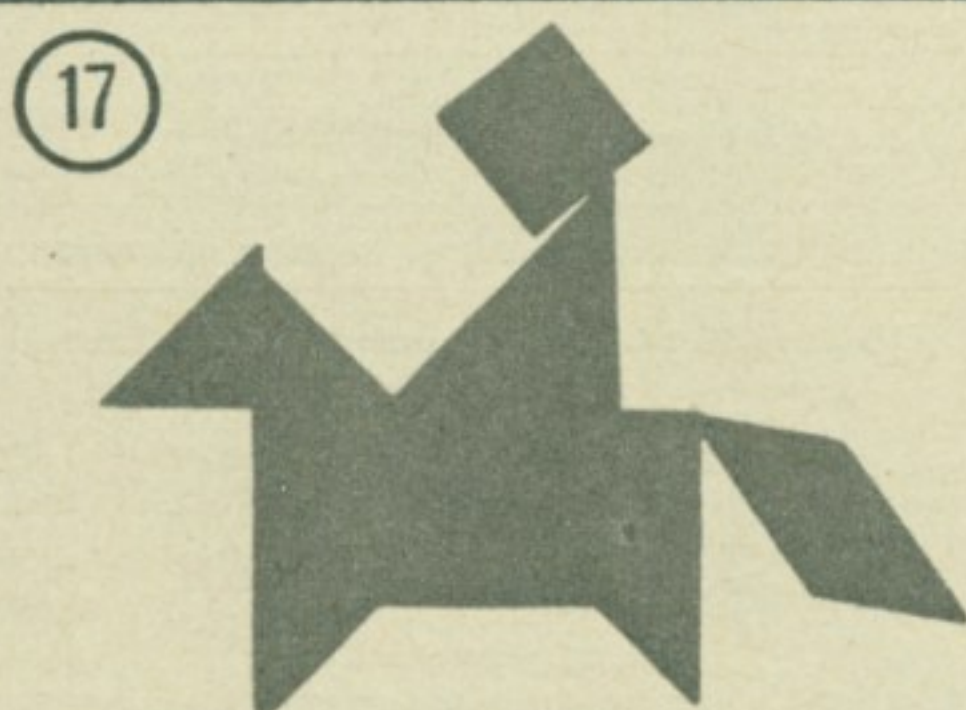


СЕРИЈА ПОРТРЕТА ИЗ РАЗНИХ КРАЈЕВА СВЕТА

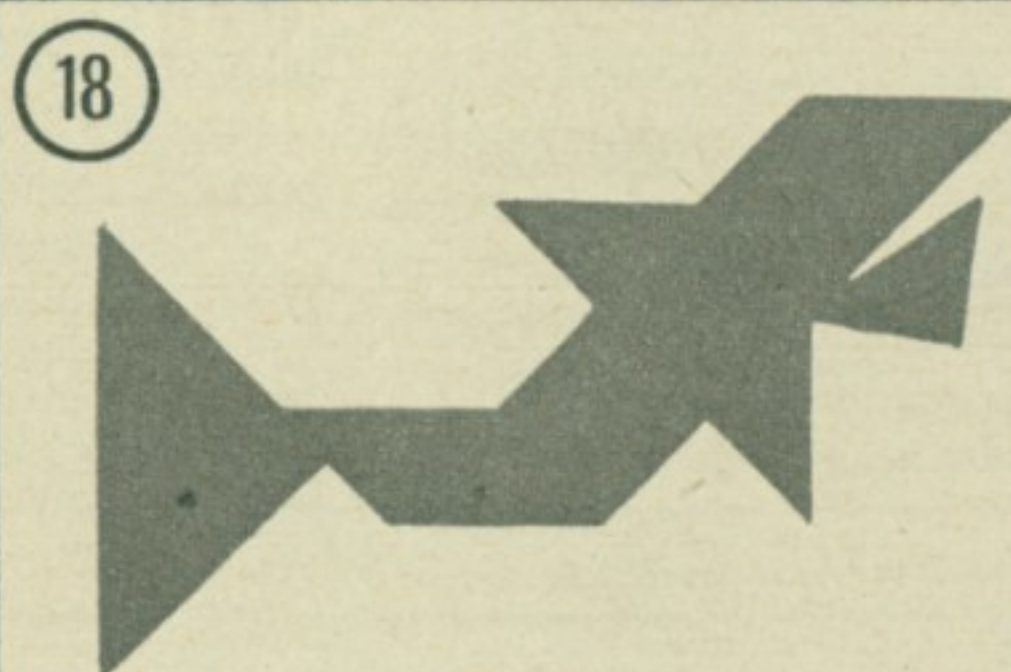


ОДАКЛЕ ТА НОГА?

Њих двојица личе један на другог као јаје јајету, али овај десни има једну ногу више. Одакле се она појавила кад су обојица направљени од истих делова квадрата?



КОЊАНИК



АЈКУЛА



КИТ



ПАС

ТАНГРАМИРАЈТЕ!

20 награда за најуспелије ТАНГРАМЕ

1. Прецртајте квадрат из доњег десног угла на хартију која је једнако обојена са обе стране или на танак картон од фасцикле. Прецртајте и линије на квадрату. Изрежите затим квадрат по линијама да добијете 5 троуглова, један мали квадрат и један ромбоид.

2. Од делова које сте добили кад сте исекли квадрат направите нову фигуру (која није штампана на овим странама Забавника). Фигуру залепите на лист папира. Напишите испод ње шта представља. За прављење фигуре морају се употребити сви делови исеченог квадрата. Исечени делови морају се слагати један поред другог, никако један преко другог!

3. На листу папира на коме сте залепили фигуру потпишите се читко а напишите и своју тачну адресу. Изрежите са леве стране фигуру лађе и залепите је поред потписа. Лист ставите у коверат и пошаљите одмах на адресу: Политикин забавник, 11001 Београд, поштански фах 124, Македонска 29, са назнаком ТАНГРАМ.

Жири редакције прегледаће примљене танграме и наградити 20 најуспешнијих овим наградама:



3 одлична ручна часовника (мушки или женски, према жељи добитника).

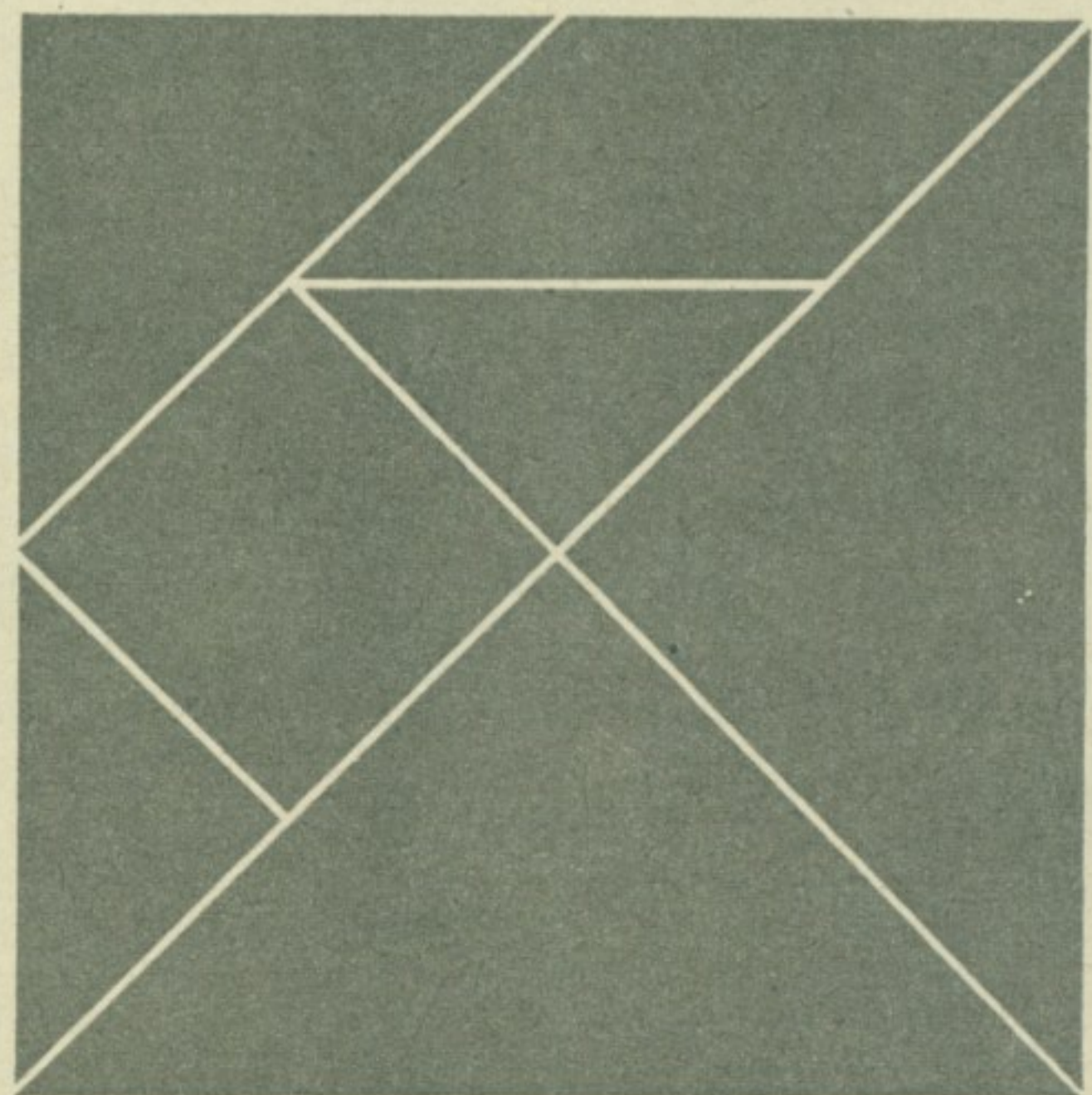
1 јапанска камера Вернон са уграђеним аутоматским светломером на батерије,

3 мини шпијунска фото-апарата „Вега“,



10 колекција минијатурних модела спортских аутомобила (свака колекција садржи 10 модела из увоза),

3 комплета Народна књижевност, циклус јуначких народних песама (10 књига).

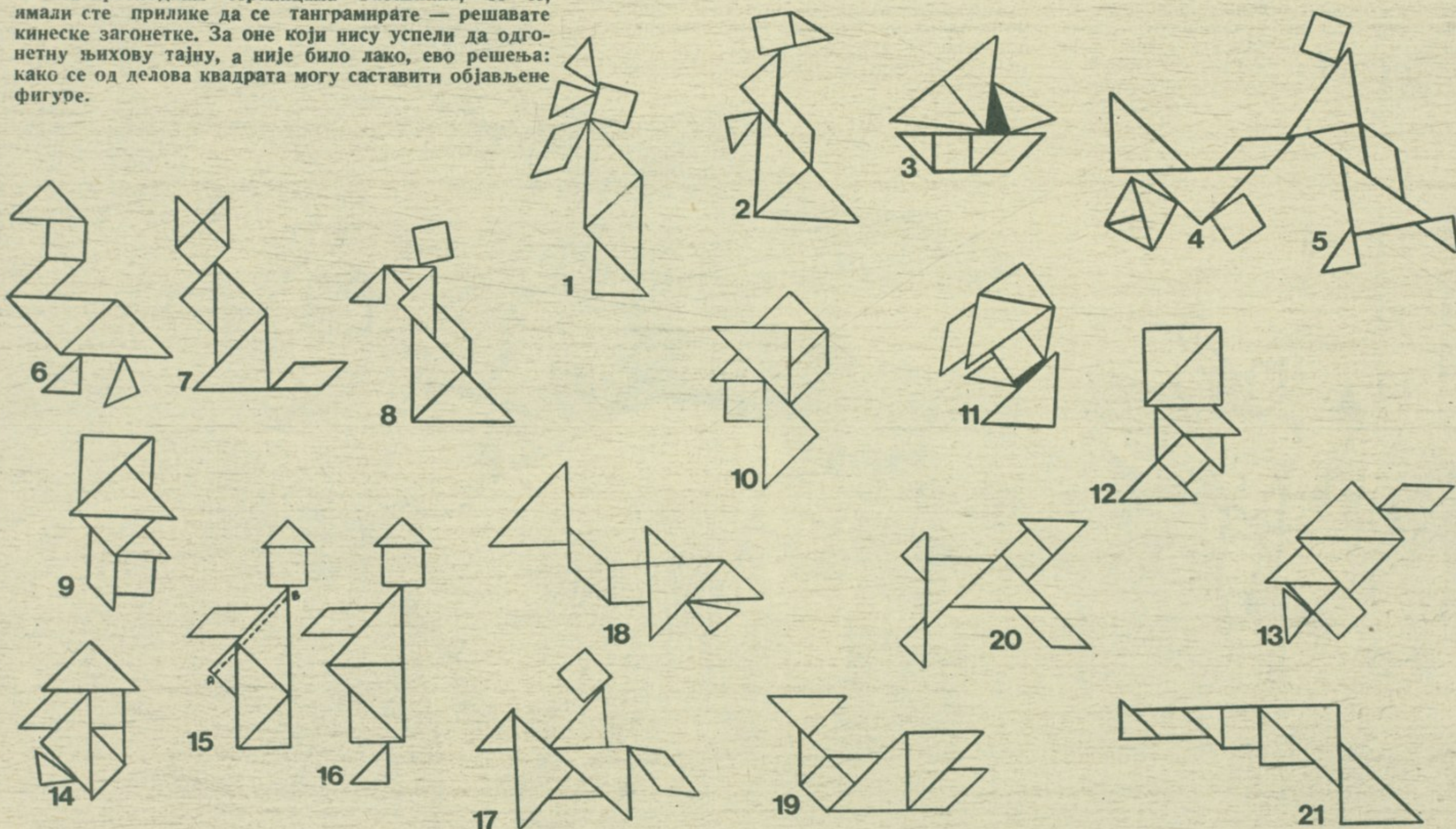


✈ ЏОНИ ХАЗАРД ✈ ФРЕНК РОБИН



РЕШЕЊЕ КВИЗА ТАНГРАМ

На претходним страницама Забавника, 44—45, имали сте прилике да се танграмите — решавате кинеске загонетке. За оне који нису успели да одгонетну њихову тајну, а није било лако, ево решења: како се од делова квадрата могу саставити објављене фигуре.



Тражимо пријатеље



Желим да се дописујем са вршњацима широм земље. Ученик сам VI разреда основне школе. Сакупљам значке. Волим фудбал и навијам за ОФК „Београд“. Горан Спасојевић, Пере Сегедин-ца 14/138, 11070 Нови Београд.

Желим да се дописујем са младима широм Југославије и иностранства. Рођен сам 23. IV 1952. Скупљам разгледнице и маркице. Уз писмо пожељна фотографија, Славољуб Михаиловић 5039 Sürth bei Köln, Hauptstrasse 158, Deutschland.

Желим да се дописујем са младима из Југославије а уједно и да размењујем фотографије пјевача и глумаца. Имам 14 година и ученица сам VIII разреда основне школе. Сенада Фазлић, основна школа „ВФПО“, 71305 Доње Моштре, Високо.

Ученик сам VII разреда. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Језик дописивања српскохрватски и енглески. Сакупљам значке и сличице „Ависни“. Молио бих у писму фотографију. Златко Мијић, О. Прице 45, 25000 Сомбор.

Имам 16 година. Желим да размењујем писма са вршњацима из Југославије. Перица Јовановић, Тетовска 10, 18000 Ниш.

Имам 16 година и желела бих да се дописујем са другарицама и друговима широм Југославије. Ученица сам I разреда средње медицинске школе. Сакупљам плоче и фотографије Љупке Димитровске и Терезе Ђелмић. Снежана Ђокић, Булевар АВНОЈ-а 16/11, 11070 Нови Београд.

Сакупљам марке, значке и заставе за које дајем разгледнице и стари новац. Имам 15 година. Борислав Рачић, Вихаћка 18, 98000 Бања Лука.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама на српскохрватском и румунском језику. Имам 13 година. Сакупљам салвете и волим забавну музику. Молим у писму фотографију. Zlatita Anucin, Simpetru — Mare 586, Timis, Romania.

Имам 14 година. Волим Љупку Димитровску, Вјекослава Јута и „Про арте“. Навијам за „Динамо“. Скупљам значке. За сваку послату значку шаљем значку „аеро“ Борис Распорић, Б. Хепетек 74, 41330 Новска.

Желела бих да се дописујем са дјечацима и дјевојчицама из наше земље и СССР-а. Стара сам 14 година. Волим забавну музику.

Одговарам на свако писмо. Гордана Николић, Рижанска 15, 52000 Пула.

Желимо да се дописујемо са другарицама и друговима који воле музику. Наш хоби је радио-аматерство. Имре Бањан и Славомир Пауновић, ученици I-7 СШУП-а, 21208 Сремска Каменица.

Желела би хда се дописујем с друговима и другарицама широм наше домовине. Скупљам маркице „Кандит“, значке и марке. Верица Стокић, Брилова 14, 22408 Врдник.

Имам 13 година и желим да се дописујем са друговима и другарицама из Југославије и иностранства. Језик дописивања српскохрватски и енглески. Миlena Чалета, Мрдуљашева 18, 53000 Сплит.

Имам 16 година. Желео бих да се дописујем са другарицама широм наше земље. Волим бит музику а навијам за „Црвену звезду“. Скупљам марке. Jozef Cordas, 8192 Gartenberg, Wald str. 28, Deutschland.

Желимо да нам се преко Забавника јаве све литерарне секције које желе да се дописују. Литерарна секција „Бранко Радичевић“, Основна школа „Милан Мунђас“, 14210 УБ.

Ученица сам VIII разреда. Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље, Румуније и СССР-а. Језик дописивања српскохрватски и руски. Сакупљам разгледнице градова. Силва Хознић, ОШ „Јосип Јовановић“, 74000 Добој.

Скупљам стари папирни новац старе Србије, Хрватске и Црне Горе. Заузврат шаљем значке и разгледнице. Марко Обреза, Трубарјева 23а/II, 61000 Љубљана.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из целе наше земље. Имам 15 година и волим забавну музику а највише Микија Јевремовића. Јелена Маринковић, П. Велимировића 31, 36350 Рашка.

Ученица сам VIII разреда основне школе. Желела бих да се дописујем са младима из наше земље. Зага Каматовић, Оџаци, 37240 Трстеник.

Желим да се дописујем са младима из Југославије и СССР-а. Имам 13 година и ученица сам VII разреда основне школе. Скупљам салвете и разгледнице. Навијам за „Звезду“. Снежана Вуковић, Основна школа „Драган Маринковић“, 36203 Адрани.

Док се после смрти цара Душана Србија распарчавала, Турци Османлије све се више шире. Прешавши на Балканско полуострво они освајају Тракију и Адријанопољ (Једрене) где Мурат I преноси своју престоницу. Нерегуларне турске трупе све чешће и дубље упадају у суседне балканске земље. Иако распарчани, Срби су у другој половини 14. века још били најјачи на Балкану, једини који ће моћи и смести да се с њима огледају у биткама. Али, у те судбоносне битке они ће

ући разједињени. Опасност од присуства Турака на Балкану први је осетио деспот Угљеша Мрњавчевић који је владао јужно од родопског венца између река Струме и Марице, са седиштем у Серу, и према томе први био на удару. Уз њега је његов брат краљ Вукашин, господар западне Македоније, Косова и Метохије. О учешћу других самосталних кнежева у припремама за отпор Турцима нема сигурних података, али је могуће да су учествовали и неки из јужног дела српског царства.



БИТКА НА МАРИЦИ 1371.



Браћа Мрњавчевићи поставили су себи задатак који је превазилазио њихове снаге: да истрају Турке из Европе. Тренутак је, додуше, био веома погодан јер је Мурат I био заузет ратом у Малој Азији. Оба брата могла су да заједно сакупе свега 10.000 до 15.000 људи. Њихова војска била је феудална, дигнута у земљама ова два Мрњавчевића, састављена претежно од Срба и Македонаца и нешто мало Грка, Угљешиних поданика. Претпоставља се да су се Вукашинова и Угљешина војска састале у горњем току Марице и затим кренуле низводно према Једрену. Нова турска престоница Једрене није била утврђена и беглербег Лала Шахин нашао се у тешком положа-

ју. Могао је да сакупи само око 10.000 војника, и то не најбољих, јер су се елитне турске трупе налазиле у Азији, тако да се не би усудио да прихвати битку на отвореном пољу. Зато се одлучио за препад и у ноћ између 25. и 26. септембра 1371. напао је противнике улогорене код Черномена на десној обали Марице и потпуно их разбио. И Угљеша и Вукашин погинули су у овој бици. Турске хронике бележе да у логору браће Мрњавчевића није било ни реда ни опрезности неопходних у рату. Последице пораза на Марици биле су веома велике. За непуних 20 година источни и средњи део Балканског полуострва доспео је под непосредну или посредну власт Турака.



ДИВЉИ ЗАПАД КАКАВ ЈЕ БИО

Издавачка кућа „Младо поколење“ организује сталну награду продају књига. У овом броју „Политикиног забавника“ нуди вам следећа издања:

ИЗАБРАНА ДЕЛА МАЈНА РИДА

1. Коњичка патрола
2. Ловац на скалпове
3. Са Мисисипија
4. Јахач без главе
5. Поверена тајна

Цена комплекта: 70 дин.

Љубитељи пустиловне литературе с великим уживањем ће читати ова дела прослављеног Мајна Рида.

Купац који наручи цео комплект од пет књига за готово (плаћање поужећем) добија бесплатно дело Крешимира Ватистића „ТАЈАНСТВЕНА ГАЛИЈА“.

ИЗАБРАНА ДЕЛА ФЕНИМОРА КУПЕРА

1. Ловац на јелене
2. Последњи Мохиканац
3. Пионири
4. Извидник
5. Прерија

Цена комплекта: 120 дин.

Пет књига које садрже овај комплект представљају једну целину под насловом „КОЖНА ЧАРАПА“. Главне личности ових романа, славни ловац и извидник Нати Вампо, познатији под надимком „Кожна чарапа“ и његов нераздвојни пријатељ Индијанац Чингачпук — „Последњи Мохиканац“, доживљавају низ узбудљивих авантура које се читају с напетостију.

Купац који наручи свих пет књига за готово (плаћање поужећем) добија бесплатно дело Жера Периоа „КРОЗ НОЋ ВЕЛИКОГ ДРВЕЋА“.

ПОЈЕДИНАЧНА ДЕЛА

1. Вистер Овен: ПЕРИЈСКИ ЈАХАЧ
2. Милорад Јанковић: ОМИШКЕ СТРЕЛЕ
3. Хенрих Сјенкјевич: МИРЗА

Цена појединачне књиге: 20 дин.

Купци који наведене појединачне књиге наруче за готово (плаћање поужећем) уместо наградне књиге добијају попуст од 20%.

Сви наведени комплекти и појединачне књиге могу се купити и на отплату са најмањом месечном ратом од 30 дин. Попуњену и оверену наруџбеницу пошaljите на адресу: НИП „МЛАДО ПОКОЛЕЊЕ“, 11000 Београд, Француска 24.

НИП „МЛАДО ПОКОЛЕЊЕ“
11000 Београд, Француска 24

НАРУЏБЕНИЦА 04

Овим неопозиво наручујем за готово (поужећем) — на отплату (непотребно прецртати):

„Изабрана дела Мајна Рида“

— комплекта у вредности од дин. _____

„Изабрана дела Фенимора Купера“

— комплекта у вредности од дин. _____

— књиге „Преријски јахач“ по цени од 20 дин. по једној књизи у укупној вредности од _____ дин.

— књиге „Омишке стреле“ по цени од 20 дин. по једној књизи у укупној вредности од _____ дин.

— књиге „Мирза“ по цени од 20 дин. по једној књизи у укупној вредности од _____ дин.

(Име, очево име и презиме)

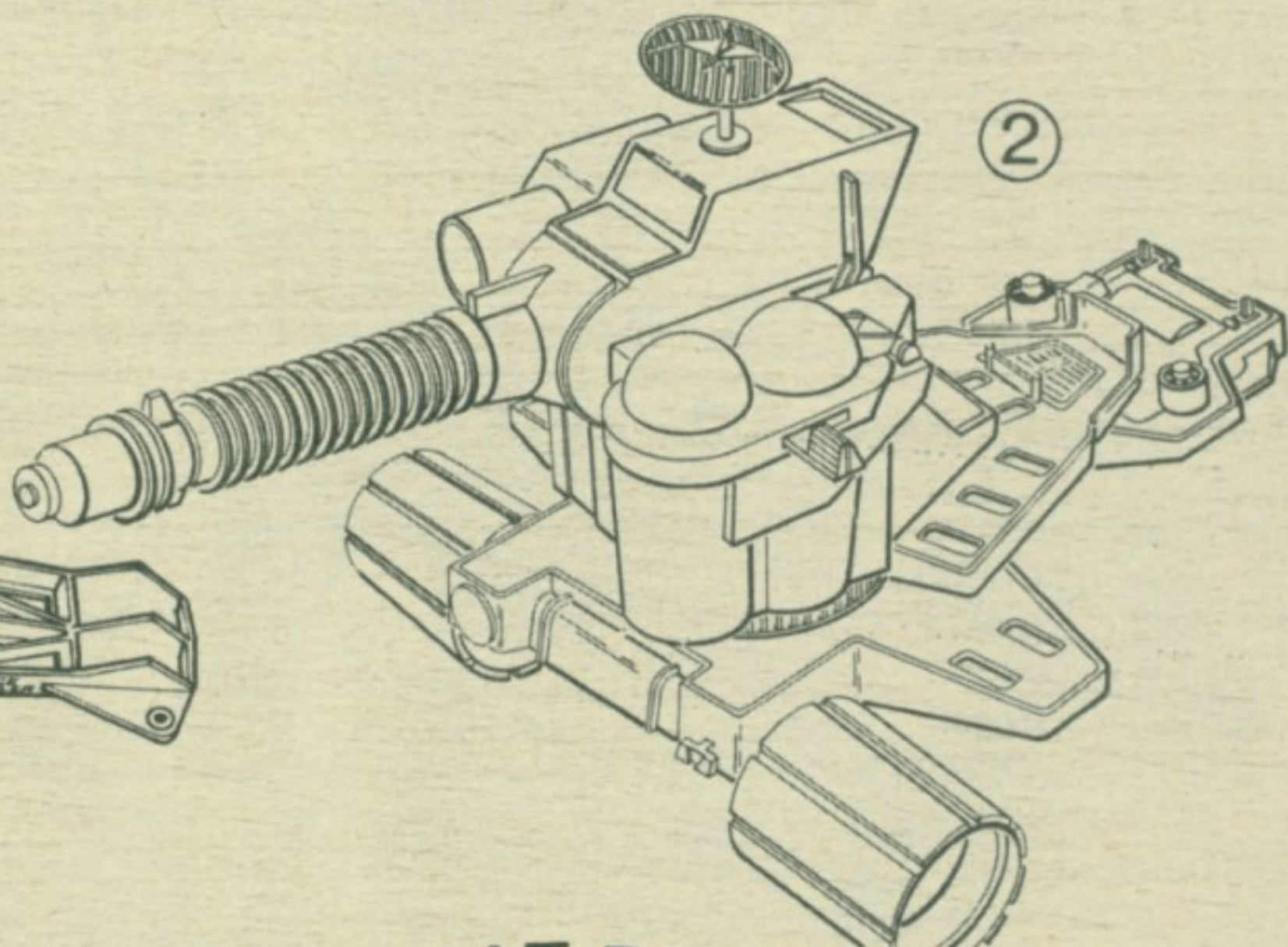
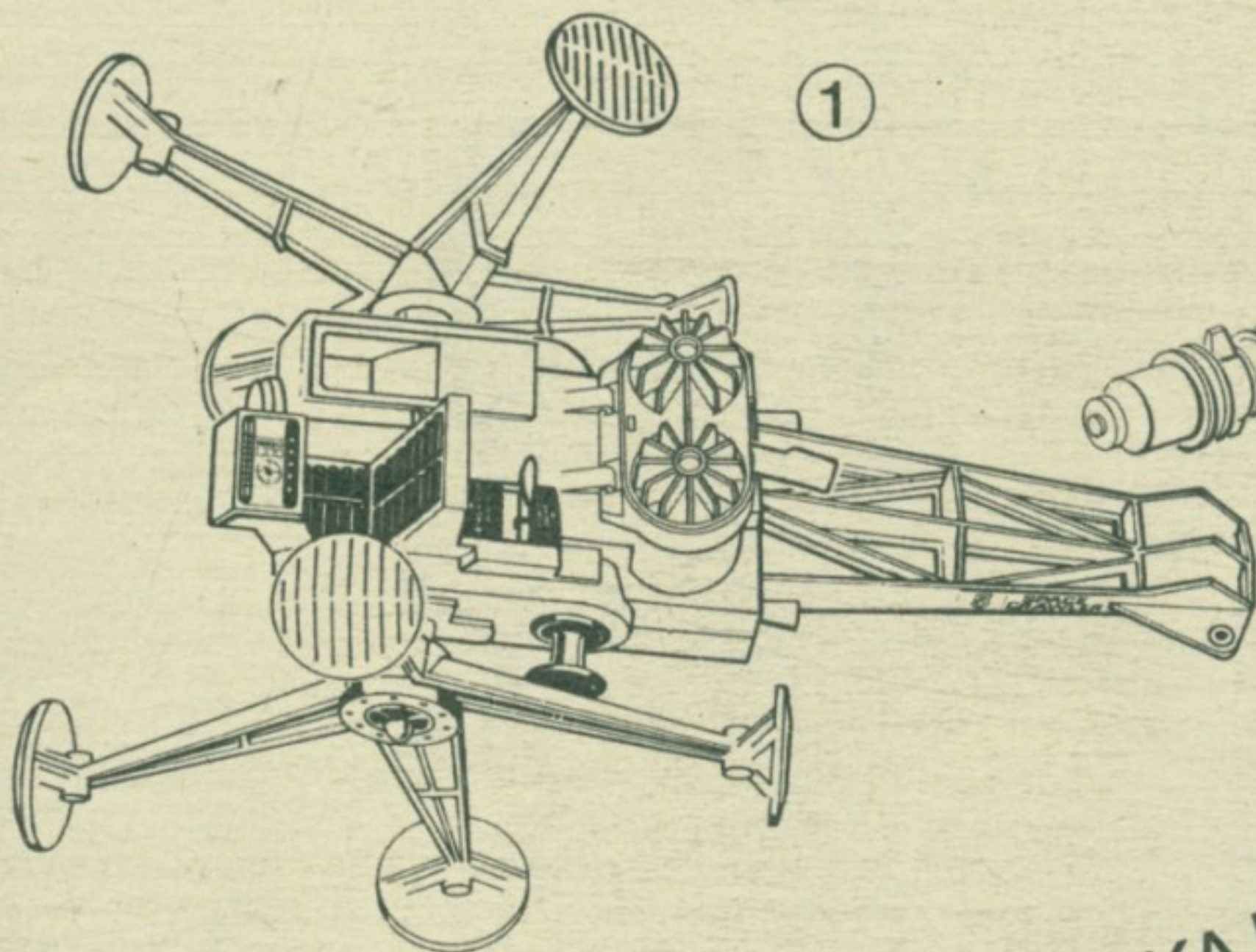
(Број поште, место, улица и број)

(Потпис наручиоца)

(Овера о запослењу
за купце на отплату)

Укупан износ од _____ дин. платићу поштару када примим књиге (поужећем), односно у _____ месечних рата на жиро-рачуна „Младог поколења“, Београд, бр. 60801-601-2068

У случају спора признајем надлежност суда у Београду.



МЕХАНОТЕХНИКА ИЗ ИЗОЛЕ ВАМ НУДИ СВЕМИРСКИ ПРОГРАМ

1. Арт. 6304 — Свемирско возило — ради помоћу две округле 1,5 V батерије. Моделом се може играти на више начина: као са свемирском дизалицом или са свемирским вучним возилом. По кретљив је свестрано и на свим теренима.

ЦЕНА 116 ДИНАРА.

2. Арт. 6340 — Свемирски тенк — ради помоћу две округле 1,5 V батерије. Тенк је покретан, вози напред-назад, има радар који се окреће, кад се укључи топ на хауби се покаже ватра.

ЦЕНА 138 ДИНАРА.

3. Арт. 6330 — Астронаут — модел функционише помоћу две мале округле батерије од 1,5 V. Модел је еластичан те му се покрећу руке и ноге, има светлосне плоче на грудима и у очима, те свемирске пушке из којих се показује светлећа ватра.

ЦЕНА 115 ДИНАРА.

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наручујем:

Арт : _____

Адреса _____

(име и презиме)

(место, улица и број)

Можете да наручите каталог модела REVELL са ценама свих артикала којима располажемо. Цена каталога 5 динара.



ЈЕДИНСТВЕНА ПРИЛИКА: НУДИМО ВАМ 6 НАЈЛЕПШИХ КЊИГА



АВАНТУРЕ
НАЈСЛАВНИЈИХ
ВИТЕЗОВА

Знате ли баш све о витезовима Округлог стола? Једна књига из ове библиотеке посвећена је само краљу Артуру и његовим јунацима: Ланселоту, Тристану, Гавену и другим. Ову књигу о њиховим двобојима читаћете са највећим уживањем.

Ко је био наш највећи јунак? Одговор потражите у роману о Милошу Обилићу, младићу неизмерне снаге и неустрашивости. Књига је пуна битака, невероватних заплета, јуначких двобоја.

У овој библиотеци о витезовима наћи ћете још четири исто тако занимљиве књиге о старим грчким јунацима, о ратовима које су водиле римске легије, о подвизима најхрабријих људи из далеког Јапана.

ОВЕ КЊИГЕ НЕЋЕТЕ
ИСПУСТИТИ ИЗ РУКУ!

Библиотеку „ЛЕГЕНДЕ О
СТАРИМ ЈУНАЦИМА“ мо-



жете купити једино преко „Политикиног забавника“, и то уз специјални попуст: свих 6 књига само за **80.—** динара.

Књиге можете купити за готово или на отплату у **3** месечне рате по 30 динара. Када вам поштар донесе књиге, платићете му цео износ (ако купујете за готово) или прву рату (ако купујете на отплату).

Књиге су повезане у пуно платно, са заштитним омотом у боји, штампане су ћирилицом. Цела библиотека има преко 1.200 страница текста.

**КОЈЕ
НЕ МОЖЕТЕ
ДА КУПИТЕ
У КЊИЖАРАМА!**

ИП „НАРОДНА КЊИГА“
11001 Београд, Шафарикова 11



НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем библиотеку „ЛЕГЕНДЕ О СТАРИМ ЈУНАЦИМА“

1. ЗА ГОТОВО по цени од 80 динара и платићу поштару кад ми донесе библиотеку (поузећем).
2. НА ОТПЛАТУ по цени од 90 динара у три месечне рате. Прву рату од 30 динара платићу поштару кад ми донесе библиотеку.

(Купац)

(Пошт. број, место, улица и број)

(Овера предузећа за купце на отплату)

(Потпис)

Попуни, изрежи, залепи на дописницу и пошаљи на адресу: ИП „НАРОДНА КЊИГА“, 11001 Београд, Шафарикова 11.



ИЗ ПОЧЕТКА

Корачали су Великом пустињом дахћући и посрћући. Иза њих је остао стари опел којим су побегли из града. Морали су да га оставе јер је, управо кад им је ауто био најпотребнији, у резервоару нестало бензина. Није им преостало ништа друго него да бекство наставе пешке у правцу који је изгледао најбезбеднији у том тренутку — пустињом.

За петама им је била полиција. Само пре неколико часова Бен и Кларк успели су да упадну у Унион банку и олакшају је за неколико стотина хиљада долара. Потрпали су на брзину новац у две торбе, ускочили у опел и дали гас. Али, њихова радост због успеха кратко је трајала. Алармирана је полиција, аутомобил их је издао и сад су им те исте торбе пуне долара, под врелим пустињским сунцем, изгледале теже него да је у њима камење. Кларк је у једном тренутку чак предложио:

— Ја више не могу, Бене. Дао бих све паре овог света да ови пацови престану да јуре за нама. Бар да су ми руке слободне! Дође ми да бацам ову торбетину!

— У реду! Ти бацај своју, али кад се будемо извукли одавде, не знам хоћеш ли бити одушевљен што су ти руке слободне.

Сјас са неба

Кларк је заћутао и пожurio према следећем пешчаном брегу. Морао је себи да призна да је Бен, као и обично, у праву. Толико дуго су маштали о овом новцу, ковали планове, а сад све да пропадне. Да бар за њима није остао онај полумртав стражар у кога су били принуђени да пуцају. Који га је само ђаво терао да се појави у најнезгоднијем тренутку... Али, ваљда ће се извући. Данас лекари праве чуда...

— Хеј, види шта је оно! — узвикну у том тренутку Бен показујући према небу.

Кларк с муком подиже главу отежалу од сунца и жмиркајући погледа у том правцу. Неки необичан метални предмет, округло и неприродно блештавог сјаја, налазио се тачно изнад њих и, што је било невероватно, спуштао се све ниже.

Нису стигли ни да помисле шта би то могло да буде, и да ли је све то стварност или фатаморгана, кад се око њих подиже права пешчана бура. Јак ваздушни ковитлац подиже их нагоре. Сунце постаде само тамна мрља на небу. Осећали су како лебде у ваздуху, заједно с тешким торбама.

„Шта све неће да измисле ти проклети полицајци“ — било је последње што је прошло кроз Кларкову главу. Мислио је да их привлачи неки супермодеран полицијски хеликоптер! Није ни слугио да је то нешто сасвим друго, нешто што у овом часу није могао да претпостави чак ни Бен, глава овог разбојничког пара.

Пробудио их је металан глас. Одзивањао је застрашујуће као да долази из звучника у казнионици у Синг Пренгу где су обојица одлежали сваки по осам година. Али,

— **Каква је ваша казна? — упита Кларк сав премро од страха. — Видећете — одговори метални глас. — Ми верујемо да нисте непоправљиви и да можете почети изнова.**

БЕНИ ВИРОШ

било им је јасно да овог пута није у питању Синг Пренг.

Налазили су се у потпуно празној металној соби.

Мало исцрпљивања

— Чујте! — говорио је метални глас из угла. — Ви сте наши први примерци. Назвали смо вас X и Y. Ви сте наши гости и уживаћете наше неограничено поверење, само најпре морате проћи кроз једно мало испитивање.

Два разбојника помислише исто и подиђоше их жмарци. Крај њих су лежале торбе с опљачканим новцем а они су, ко зна зашто, били сигурни да ће их баш о томе питати.

Бен се први снађе и покуша да их прекрије својом кожном виндјакном.

— Не покушавајте то! — јави се истог часа непријатан глас. — Ми знамо све. Знамо да су ти предмети повод ваших стрепњи. Знамо такође да сте предузели овакава нечег што је за вас на Земљи веома важно, а што ми још не разумемо. Ви ћете нам открити ту тајну.

Кларк бесно опсова.

— Ово нисмо разумели. — глас је био још хладнији него малочас. — Не изврдавајте! Хоћемо да знамо све! Шта је то у торби што вас је натерало да бежите пред наоружаним бићима сличним вама која су управо стигла на место где смо вас малопре прихватили.

Бандити се најежише при помисли на полицију, али зар је ово било боље. Ћутали су. Кларк је размишљао: „Нека прича Бен, он је и тако све смислио а уме и боље да говори.“ А Бен није знао како да почне.

— Кажем вам да све знамо — поново се јави метални глас. — Ми смо вас пратили од првог тренутка, од онда када сте ушли у наш систем за успостављање везе са становницима ваше планете. Објасните нам прво зашто бежите.

Збојом, Рио!

— Ми смо... ми... — почео је да замуцкује Бен. Кларк није могао да поверује ушима. Најзад је дочекао да види како се и велики шеф збунио. Први пут у животу, а познаје га откад и себе, од првог основне. — Ми смо, знате подигли мало лове. То је новац, паре.

Наста тајац. Очигледно, нису разумели.

— Новац! Шта је то? Чему служи?

— Ђаво да га носи чему све не служи — настави да објашњава Бен преко воље. — То је нешто без чега се тамо доле не може живети! Ми га нисмо имали и морали смо да га одузмемо...

„Претерује“, помисли Кларк. „Лепо смо ми могли да живимо од наше механичарске радионице, да њему нису биле досадне ситне поправке. Овај свет, говорио је, само зна да дође кад треба чистити свећице или лепити унутрашњу гуму... Вечито је сањао о великом бизнису кад ће окренути велику

лову, па да онда с брдом пара крену у Јужну Америку и ништа не раде до краја живота... Ето му сад и Рио и карневали...

— Одузели!? — прену га шкрипави метални глас. — Одузели! Значи, то је оно што вас нагони да се уништавате међусобно, због тога сте повредили оно биће у великој згради... Онда ви заслужујете казну...

— Свуда исто — повиче бесно Бен. — Осећам се као у судници...

Али, на жалост, обојица су били сигурни да би било боље и да су пред судом него што имају посла с овим ванземаљским бићем. Мора бити да све ово има некакве везе с оним о чему су, од дуга времена, читали у новинама док су седели на робији: да се појављују тајанствени предмети у разним крајевима наше планете, да су нестале целе посаде млазних авиона, васионских бродова.

— А какве ви казне имате? — упита Кларк сав премро од страха.

— Видећете! — одговори глас.

— Ми верујемо да нисте непоправљиви и да можете почети изнова.

Глас утихну а онда се једна страна зида сасвим отвори.

„Наше торбе!“, било је последње што обојица помислише, а онда их поново ухвати пешчана бура и опет су могли видети сунце. И овог пута само као тамну мрљу...

Побраћак у дејиньсѿбо

Кларк брзо навуче чисте кратке панталоне које му је мајка спреми-



„Шта све неће измислити ти полицајци“, било је последње што је Кларку прошло кроз главу. Мислио је да их привлачи неки супермодеран полицијски хеликоптер

ла, узе торбу с књигама и потрча према вратима. На излазу налете на мајку:

— Куде? — сручи се на дечака бујица грдњи. — Јесам ли ти хиљаду пута рекла да не јуриш као мува без главе!

— У школу! — одговори плашљиво Кларк гледајући у страну.

— Опет врдаш, мангупе. Знам ја да до школе има још сат и по. Него ти идеш да јуриш за лоптом с оним Беном. Ако тако наставиш, завршићеш као робијаш! Ех, шта би рекао твој отац да је жив — вајкала се подебела госпођа Марија већ мекшим гласом. Гледала је свог јединца који је, мора се признати, био леп и симпатичан дечак. — Хајде врати се да ручаш, па после иди!

У Беновој кући одигравала се у исто време слична сцена.

— Куд си запео? — сустигао је Бена на излазу из дворишта отац у умашеном механичарском комбинезону. — Мислиш да не знам како бежиш из школе! Јуче сам ти био код учитељице. Господин скита а ја треба да грбачим за мангупа, да мењам од јутра до мрака свећице и лепим трговачким путницима гуме за долар и по. Унутра, и ја ћу одредити кад је време да пођеш у школу. — И мајстор Фаулер повуче свог сина према кухињи. Бен се покуњи и поче да куса супу...

Кад је Кларк завршио ручак, мајка га погледа нежно:

— Е, сад можеш да идеш. Свраћи до Бена и онда право у учионицу и да нисам више чула да бежите из школе. А у недељу ћемо сви заједно на вашар, договорила сам се с Фаулеровима. Он ће нас возити својим опелом...

Кларк излете из куће као из праћке довикнувши мајци једно „хења“. Био је задовољан, возиће се у недељу с Беном на рингишпили, гађати у стрељани.

Где сам шо чуо?

Већ издалека је приметио Бена који га је чекао извирујући кроз прозор приземне куће.

Био је леп сунчан дан. Небо потпуно плаво и чисто. Бен који је очеве речи пустио на једно уво, а испустио на друго, таман је хтео да предложи да пођу на реку, кад се негде горе у висини зачу неки чудан звук, као да је циновска пчела зујала. Његове мисли, као по команди, скренуше у другом правцу.

— Еј, Кларк! Набавио сам мало бело куче. Сакрио сам га у шупи. Покушаћу вечерас да скувам старог да га не избаци.

Изнад њих се појавио неки непознат предмет који је неприродно блештао, али га дечаци нису примећивали. Били су заузети разговором о кучету. Кад су стигли до испод брега, Бен предложи:

— Хајде да потрчимо и стигнемо пре Сема. Да видимо ко је бржи!

— Их, како бих трчао да немам ову торбетину — пожалио се Кларк после педесетак метара, сав задуван. — Тако бих је слатко бацао.

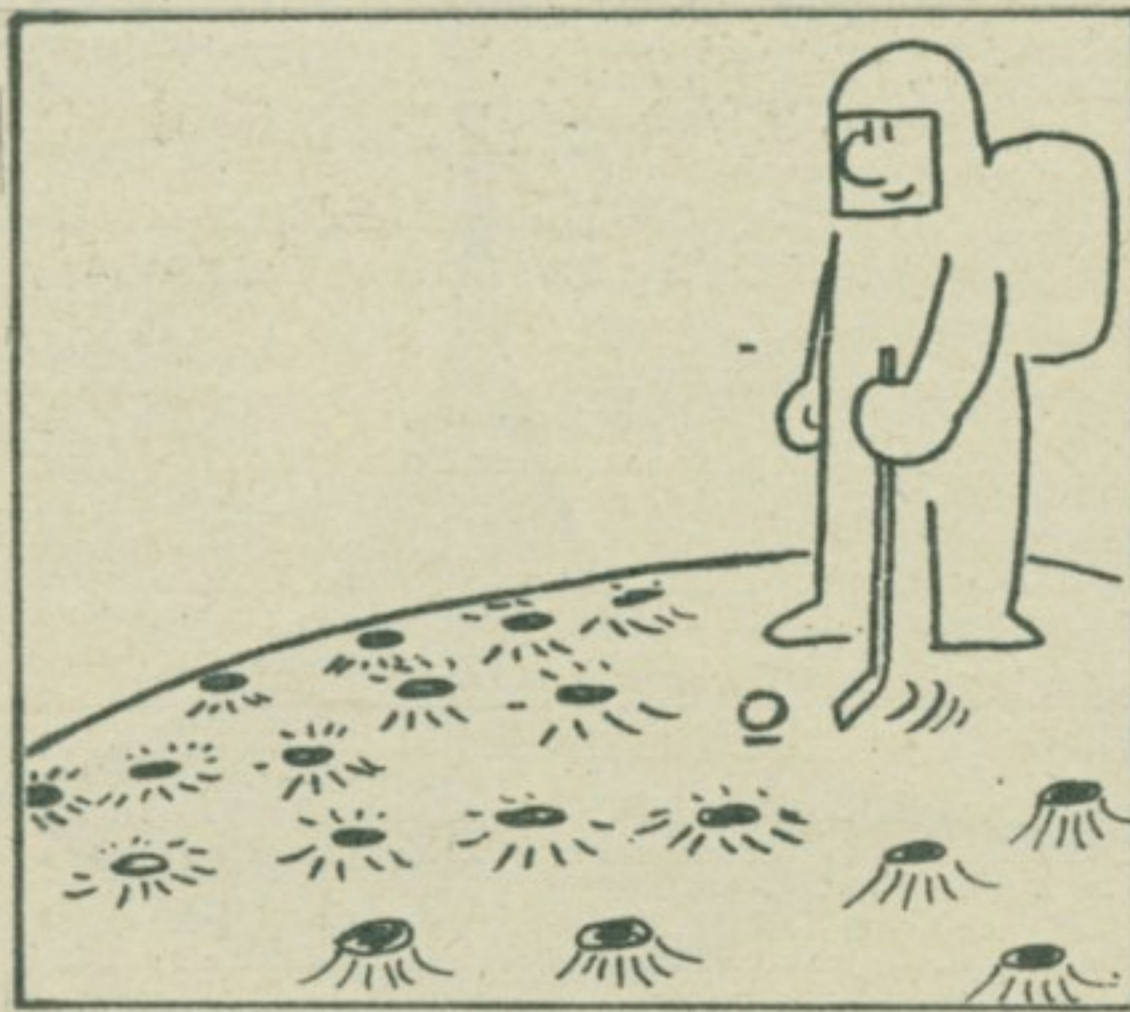
— А ти је баци — подругљиво му одговори Бен — само не знам како ћеш изаћи пред учитељицу празних руку.

Кларк наједном застале. „Где сам већ чуо ову исту реченицу“. Али, узалуд је покушавао да се сети. И овај звук одозго, био је сигуран, већ је негде чуо, као у неком другом животу. Смешно! И он настави да трчи за Беном који му је измакао.

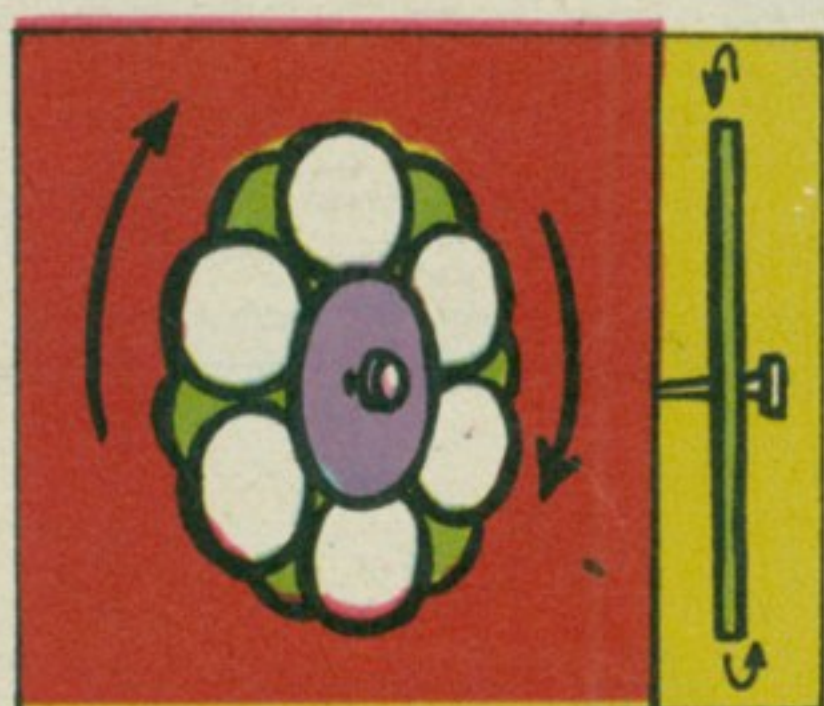
Изнад њих је у прозачном пролетњем ваздуху и даље зврјало нешто, као циновска пчела.



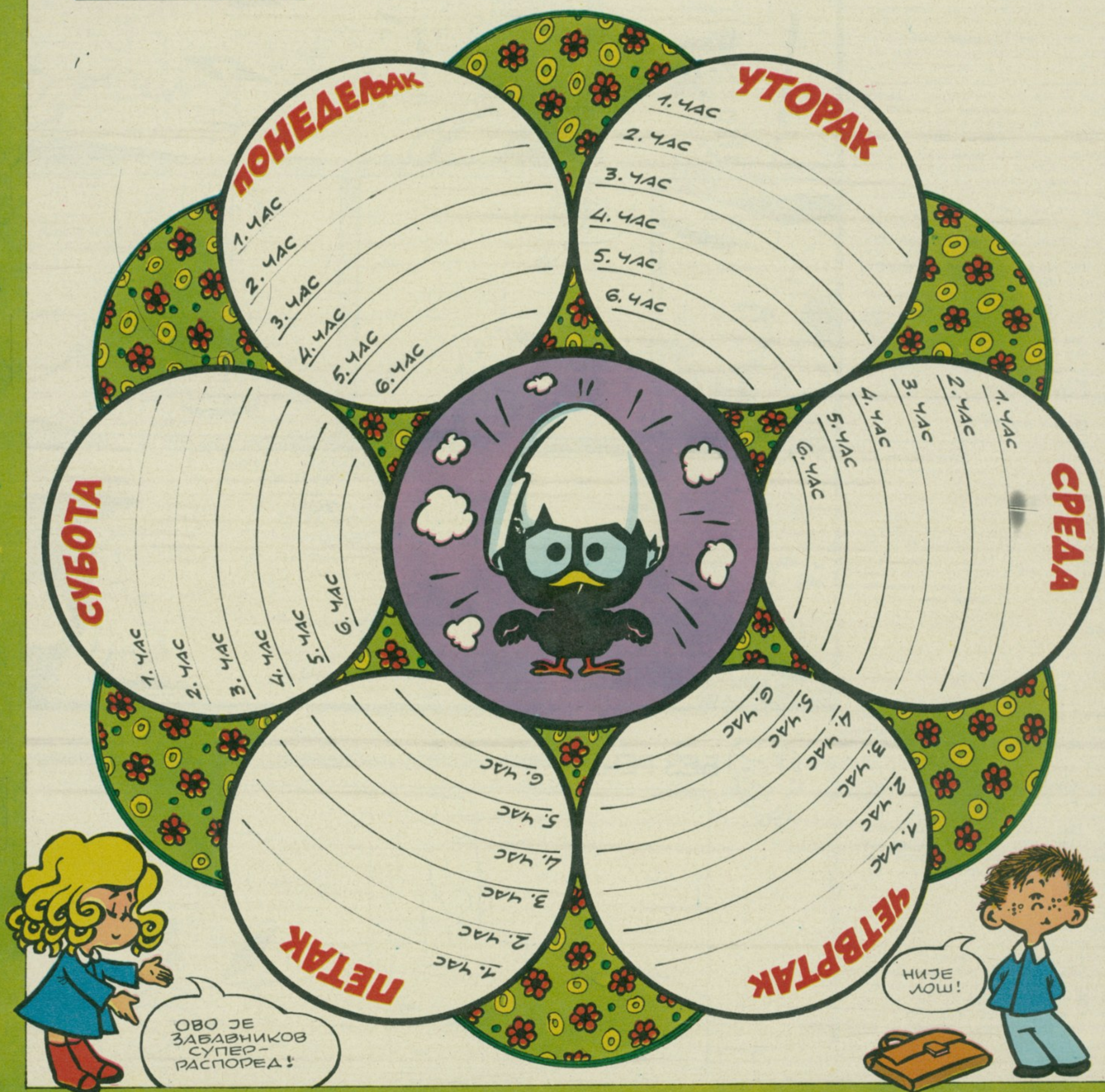
БЕЗ РЕЧИ



ЗАБАВНИКОВ РАСПОРЕД



*Распоред часова залепи на чврст картон и исеци. Затим испиши свој распоред за ово полугодиште и закуцај на зид и то као што је приказано на малој слици, горе лево. Да би се распоред могао окретати укруг, ексер закуцај тачно у средину, у центар унутрашњег круга који лежи између Калимерових очију, одмах испод љуске јајета.





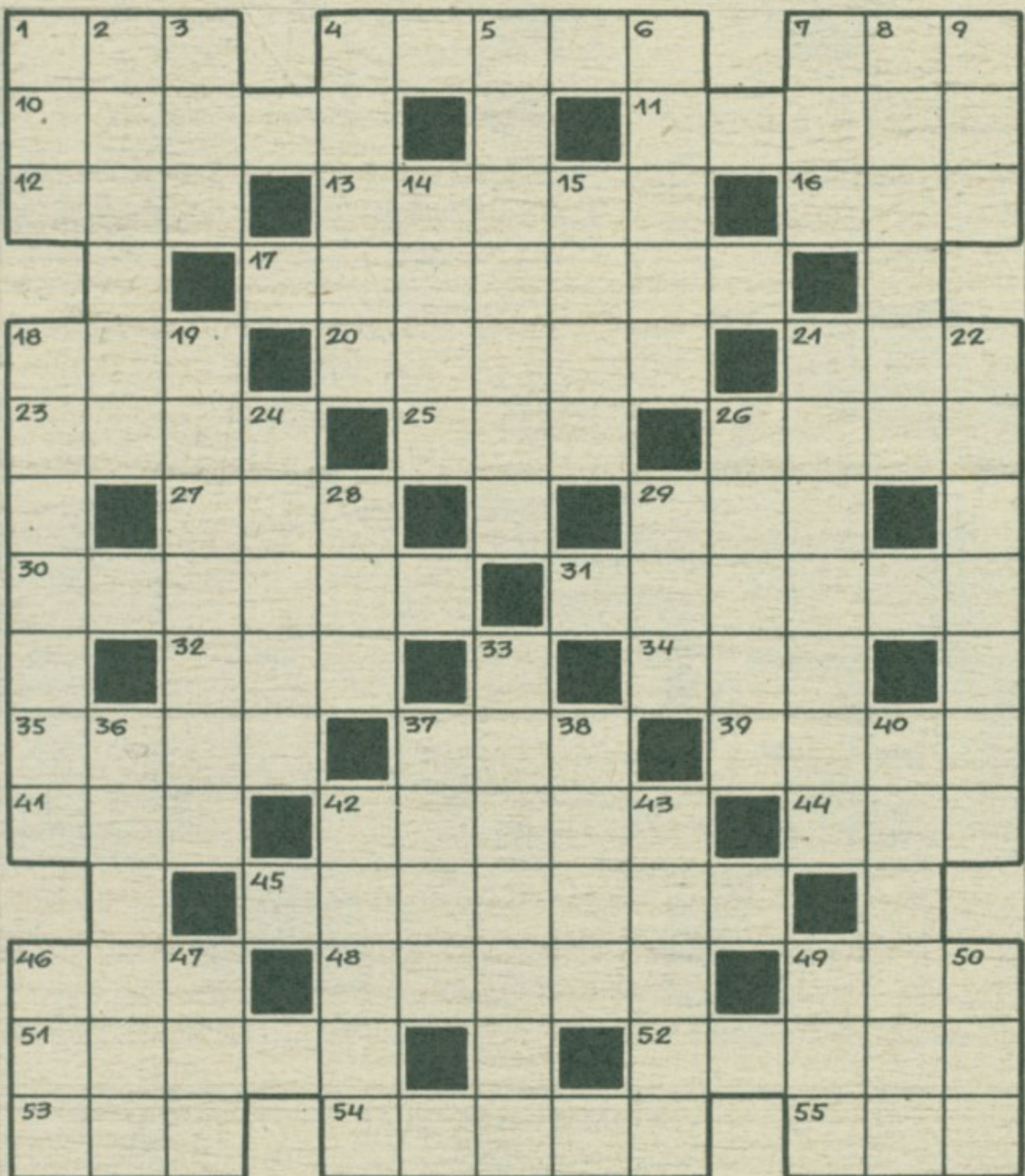
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) троцифрен број, 4) забринутост, 7) узвик за ућуткивање, 10) радник у руднику, 11) племенит метал, 12) код, уз, 13) страно женско име, 16) морски краставац, 17) крај у Босни, описао га Петар Коџић у својим приповеткама, 18) смучке, 20) сила, моћ, 21) конопцац, 23) уже са омчом којим се служе каубоји, 25) песма узвишеног садржаја, 26) планина и река у СССР, 27) слободан простор у граду, 29) наша филмска глумица (Рас), 30) тешка свилена тканина, 31) трочлани математички израз, 32) заварено место на металу, 34) коњи, 35) просторија за становање, 37) острво на Јадрану, 39) универзитетски град у Енглеској, 41) обор, 42) бродар, морнар, 44) острво на Јадрану, 45) врста инсекта, 46) патос, 48) наплавина, 49) оквир, 51) пропелер, 52) отпадак при вршидби жита, 53) скраћеница за мариборску фабрику аутомобила, 54) назив за црнооку и црноосу жену, 55) део недеље.

УСПРАВНО:

1) пољопривредна алатка, 2) држава у Малој Азији, 3) амерички филмски глумац (Марфи), 4) немачки композитор (Јоханес), 5) чувено Хомерово дело, 6) место у Србији, 7) шаховски израз, 8) војно обезбеђење, 9) артиљеријско оруђе, 14) италијански филмски глумац (Вентура), 15) бајка, мит из нордијске литературе, 18) немоћ, 19) искрцавање, истоваривање, 21) устати рано, поранити, 22) начело, основа, 24) јак ветар, 26) завити, 28) чађ, 29) Ужичанин, 33) горштак, 36) листопадно дрво, 37) двосекли бодез, 38) боја у картама, 40) спремиште, 42) врста посуде, 43) окретна живахна игра, 46) прост број, 47) производ горења, 49) уредност, 50) немачки књижевник (Томас).



РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Стојан Аралица, л, р, 10) данас, з, д, 11) али, 13) Анета, 14) лив, 16) боја, 18) Ака, 19) ново, 20) овера, с, 22) тежак, с, 23) Нант, 25) рсмб, а, 26) тет, 28) Тител, 29) алат, ј, 31) мит, 32) кси, е, 33) дар, 35) макет, 36) воз и, 38) усов, 40) тона, а, 42) јесен, т, 45) јатак, 47) атар, 48) оро, 50) било, 51) лан, 52) старе, 54) Кан, о, д, 55) токар, а, и, 56) градоначелник.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор Миролуб Лазаревић. Главни и одговорни уредник Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 88,00 дин, полугодишња 44,00 дин, тримесечна 22,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 176,00 дин, полугодишња 88,00 дин, тримесечна 44,00 дин. Уплате на текући рачун 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 36 — \$ 12 — Ff 56 — Sfr 40 — Sgr 52. Девизне уплате из иностранства преко Београдске банке — Београд на рачун 608-620-3-3-32000-10-54. Поштански факс 124. Телефони: 24-471, централа 24-191 и 25-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1 тел. 22-711. На основу нишњег републичког секретаријата за културу СРС број 413-29/73-02 од 22. I 1973 године не плаћа се порез на промет.



МАЛА ПОШТА

МНОГО ЈАЧИ ОД ЧОВЕКА

Драги Забавнице,
нигде нисам могао да прочитам ко је јачи: човек или мајмун, под условом да су приближне тежине. Молим те да ми ишто пре одговориш јер је у питању опклада.

Горан Јанићијевић,
Ниш

Човеколики мајмун много је јачи од човека. Помоћу нарочитих справа измерена је снага једног шимпанзе тешког 80 килограма, па је утврђено да је он четири до пет пута јачи од средовечног човека исте тежине. Зашто је тако, није



тешко објаснити. Мајмун није као човек размажен благодетима цивилизације. Он се много више креће и користи своју снагу и не располаже машинама и уређајима који замењују човека у раду јер све што учини, мајмун учини својим рукама и ногама.

МИНИ ШПИЈУНСКИ АПАРАТ

Драги Забавнице,
молим те да ми одговориш на једно питање: „Где и по којој цени могу да набавим мини-шпијунски фото-апарат?“

Зоран Пантић,
Војводе Мишића 99,
Ниш

Примили смо веома много писама у којима нам се читаоци обраћају с истим тим питањем. Према обавештењу из спољнотрговинског предузећа „Југославија комерц“ мини „шпијунски“ апарати могу се купити у Београду, у продавници „Тех-

ничка књига“ у Улици маршала Тита 19. Нисмо сигурни да их увек имају.

ТУРИСТИЧКА ШКОЛА

Драга редакцијо,
Редовно читам Политикин забавник, па вас молим да ми одговорите где се у Београду налази Туристичка школа. Унапред хвала.

Зорица Качаревић,
село Мишар,
Шабац

Обратите се школском центру за образовање стручних кадрова у угоститељству и туризму. Београд, Југ Богданова 28.

ПРИПИТОМЉЕН ВУК

Драги Забавнице,
одговори ми да ли је неко успио да припитоми вука јер ме то много интересује.

Момчило Кисић,
Бања Лука

Многи су покушавали да припитоми вука, али узалуд. Међутим, канадском ловцу Харију Херисону то је пошло за руком. Он већи део године проводи у поларним областима у лову на животиње са скупом крзном и има запрегу паса коју предводи — један припитомљени вук. Пре неколико година Херисон је наишао на вучицу с младунчетом. Вучицу је убио, а младунче понео са собом. Вучић је растао по



ред његових запрежних паса и, временом, примио је све њихове особине заборавивши потпуно дивљину у којој је дошао на свет.



У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП

„ПОСЛЕДЊЕ УТОЧИШТЕ“

